

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย วารสารสิ่งตีพิมพ์และรายงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และได้เรียบเรียงสรุปเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลข้างต้นเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

- (1) การจัดค่ายพักแรม
- (2) ประมวลรายวิชาที่เกี่ยวกับการจัดค่ายพักแรมในสถาบัน
ผลิตครูพลศึกษา
- (3) เทคนิคการวิจัยแบบ อีดีเอฟอาร์(EDFR : The Ethnographic Delphi
Futures Research)
- (4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดค่ายพักแรม

ในเรื่องของการจัดค่ายพักแรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษาในประเทศไทย ซึ่งการจัดค่ายพักแรมดังกล่าวจะต้องมีความพิเศษมากกว่าการจัดค่ายพักแรมโดยปกติ เนื่องจากค่ายดังกล่าวเป็นค่ายที่สร้างบุคคลเพื่อที่จะออกไปเป็นผู้นำของค่ายพักแรมต่าง ๆ ในอนาคต แต่ไม่ว่าจะเป็นค่ายพักแรมอื่น ๆ ใดในอนาคตก็ตาม ย่อมมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน นั่นคือการพัฒนาพฤติกรรมของชาวค่ายให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของค่ายนั่นเอง และเพื่อให้ท่านผู้สนใจ ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดค่ายพักแรมจากวิทยานิพนธ์นี้ได้ทราบถึงความ เป็นมาและความรู้เกี่ยวกับการจัดค่ายพักแรมเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงใคร่นำเสนอเนื้อหาที่ได้มีผู้รวบรวมไว้เกี่ยวกับค่ายพักแรมในลักษณะต่าง ๆ อันเนื่องมาจากค่ายพักแรมนั้นถือกำเนิดมาก่อน และพัฒนารูปแบบเรื่อยมาจนเป็นที่รู้จัก และในปัจจุบันก็มีการจัดค่ายพักแรมกันอย่างกว้างขวาง เนื้อหาใน ส่วนนี้ส่วนใหญ่ได้ค้นคว้าจากงานวิจัยหลายคน อาทิเช่น เกื้อ แก้วเกตุ(2531) สุรพล มั่นนัถ(2527) สุรัตน์ แสงลออ(2527) ทบวงมหาวิทยาลัย(2531) สุภรัฐ ผ่องพันธุ์งาม(2538) และรายงานการวิจัยของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(2532) รวมทั้งแหล่งข้อมูลในลักษณะ หนังสือ เอกสารต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความเป็นมาและพัฒนาการอยู่ค่ายพักแรม

ประวัติค่ายพักแรมในต่างประเทศ ค่ายพักแรมมีวิวัฒนาการมานานประมาณหนึ่งศตวรรษแล้ว และได้แบ่งช่วงของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของค่ายพักแรมในอเมริกาได้ 3 ยุค คือ ยุคนันทนาการ ยุคการศึกษา และยุครับผิดชอบต่อสังคม(Dimock, 1952)

ยุคนันทนาการ จุดมุ่งหมายสำคัญจะเป็นไปในลักษณะให้ประสบการณ์ผจญภัยกับธรรมชาติด้วยตนเอง โดยการใช้เวลาว่างใช้เป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมสุขภาพ พลานามัย สร้างบุคลิกภาพ มีจิตใจเป็นนักกีฬา มีมารยาทอันดีงามช่วยขัดเกลาให้เป็นคนเห็นแก่ตัว

ยุคการศึกษา ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการบริหารการศึกษาโดยได้มีการตีพิมพ์บทความ เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับค่ายพักแรมมากมายเพื่อชี้แนะให้มีการใช้ค่ายพักแรมเป็นแหล่งจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง นักวิชาการจึงให้ความสนใจมากขึ้นมีการจัด โปรแกรมวิธีสอน และมีผู้นำเกิดขึ้น จุดมุ่งหมายของค่ายพักแรมในยุคนี้ได้เน้นไปที่การพัฒนาสุขภาพพลานามัย บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยและการปรับตัวเข้ากับสังคม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ยุคความรับผิดชอบต่อสังคม ในระยะที่ลัทธิฟาสซิสต์ได้ก่อตัวและแพร่กระจายเข้าไปยังยุโรปและทางตะวันออก ทำให้จุดมุ่งหมายของกิจกรรมค่ายพักแรมต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไป 3 ทาง คือ

1. รูปแบบของกิจกรรมค่ายพักแรมมีระบบและมาตรฐานขึ้นในด้านการบริหาร สุขภาพ ความปลอดภัย การสุขภาพิบาล บุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ที่รับผิดชอบต่อสังคม
2. การจัดค่ายที่เคยคำนึงถึงความเป็นเอกัตบุคคล ปล่อยความสบายในแต่ละค่ายพักแรม ก็เปลี่ยนมาเป็นการแสวงหาความร่วมมือร่วมใจระหว่างผู้นำค่ายสมาชิกชาวค่าย และตัว แทนจากชุมชน
3. รูปแบบการปกครอง ค่ายพักแรมก็ได้บรรลุจุดมุ่งหมายและวิธีการในระบอบประชาธิปไตยไว้ในกิจกรรมต่าง ๆ มีการทบทวนจุดมุ่งหมาย โปรแกรมการบริหารและการสรรหาผู้นำค่ายใหม่

พัฒนาการของการจัดค่ายพักแรมอย่างเป็นรูปแบบ(Organizing Camp) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นต้นแบบของค่ายพักแรมในปัจจุบันที่สำคัญ ๆ มีดังนี้(จรินทร์ ธานีรัตน์, 2513)

ค่ายพักแรมโรงเรียน พ.ศ. 2404(ค.ศ.1861) ค่ายพักแรมในโรงเรียนเป็นค่ายพักแรมแห่งแรกที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา สืบเนื่องจากผลของสงครามกลางเมือง ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจกิจกรรมของทหาร นายและนางเฟรเดริก กันน์ มีความต้องการที่จะฝึกและสร้างเยาวชนโดยใช้กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมเป็นเครื่องมือทางการศึกษา การจัดค่ายพักแรมครั้งนี้ นับเป็นค่ายแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการจัดระเบียบการดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผนอย่างเป็นระบบ(Organized Camp) ซึ่งได้กลายมาเป็นแบบฉบับของการจัดค่ายพักแรมในปัจจุบัน

ค่ายพักแรมเอกชน พ.ศ. 2419(ค.ศ.1876) โดย ดร.โจเซฟ ทริมเบิล โรธรอด ซึ่งเป็นนายแพทย์อยู่ในรัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้มีความสนใจเรื่องป่าไม้ และการสงวนทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ มีความหวังที่จะได้เห็นเด็กและเยาวชนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ได้ใช้ชีวิตกับธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม นายแพทย์โจเซฟ ทริมเบิล โรธรอด ก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลแรกผู้ให้กำเนิดค่ายพักแรมเอกชนขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา

ค่าย วาย เอ็ม ซี เอ พ.ศ. 2428(ค.ศ.1885) โดยนาย ชัมเมอร์ ฟรังซ์ส คัดเลย์ คนหนุ่มชาวเมืองบรูคลิน ซึ่งเป็นผู้สนใจเด็กและเยาวชนที่คัดค้านคตินั่งศิโรราบ เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งค่ายพักแรมค่ายสุดท้าย คือ ค่ายเลคซัมเพลน ซึ่งเป็นค่ายพักแรมที่เก่าแก่ที่สุดครบเท่าทุกวันนี้ มีชื่อเรียกเพื่อเป็นเกียรติแก่เขาว่าค่ายพักแรมคัดเลย์

ค่ายพักแรมเด็กหญิง พ.ศ. 2432(ค.ศ.1891) โดยศาสตราจารย์ แอเร็ย์ แห่งโรเซสเตอร์ ได้ตั้งค่ายพักแรม แอเร็ย์ ซึ่งเป็นค่ายพักแรมที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติค่ายแรกให้นักเรียนหญิงนิยมใช้ครั้งแรก

ค่ายพักแรมเทศบาล พ.ศ. 2454(ค.ศ.1911) โดยนายชาร์ล บี เรทท์ ประธานกรรมการสันตนาการแห่งลอสแอนเจลิส ร่วมกับหน่วยบริการป่าไม้ของประเทศสหรัฐอเมริกา จัดหาที่ตั้งค่าย ค่อมานักพลศึกษาจากโอคแลนด์ ชื่อ นายเจ บี เนซ ได้เข้าร่วมมือในการจัดตั้งค่ายจนประสบผลสำเร็จ โดยได้เลือกตั้งค่ายที่เขี้ยว มาแทน ค่ายนี้เปิดโอกาสให้ครอบครัวซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลไปใช้

ประวัติการพักค่ายพักแรมในประเทศไทย วิวัฒนาการค่ายพักแรมของประเทศไทย เริ่มในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และเจริญรุ่งเรืองมาเป็นลำดับดังมีประวัติความเป็นมาดังนี้(จรินทร์ ธานีรัตน์, 2513)

ค่ายพักแรมกองลูกเสือป่า ปี พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกองลูกเสือป่าขึ้น โดยมีพระราชประสงค์ที่จะฝึกอบรมให้คนไทยมีความรักชาติรู้จักการป้องกันประเทศเป็นคนมีมนุษยธรรมรู้จักเสียสละประโยชน์เพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ และนับเป็นค่ายพักแรมที่มีการจัดระเบียบแบบแผนค่ายแรกของประเทศไทย

ค่ายพักแรมลูกเสือในโรงเรียน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพิจารณาเห็นว่ากองลูกเสือป่าได้จัดตั้งมั่นคงแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกองลูกเสือไทยพักแรมขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เรียกว่า กองลูกเสือ กรุงเทพฯที่ 1 ต่อมาได้นำลูกเสือออกค่ายพักแรมเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ค่ายพักแรมในสถานศึกษา ประมาณพ.ศ. 2497 โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาซึ่งมีหน้าที่ผลิตครูพลศึกษาให้มีความรู้วิชานันทนาการ ได้จัดกิจกรรมไว้เป็นกิจกรรมนันทนาการสาขาหนึ่ง การนำวิชาค่ายพักแรมมาสอนในระยะต้น ส่วนใหญ่เป็นค่ายพักแรมแบบลูกเสือ ต่อมาเมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาได้เปลี่ยนเป็นวิทยาลัยพลศึกษา ซึ่งมีอาจารย์ที่จบการศึกษามาจากต่างประเทศเข้าฝึกสอน เนื้อหาวิชาจึงโน้มเอียงไปทางค่ายนันทนาการมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2502 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดสอนวิชาพลศึกษามากขึ้น และได้เปิดสอนวิชาค่ายพักแรมขึ้น โดยกำหนดให้นิสิตที่ศึกษาวิชานี้จะต้องออกค่ายพักแรมภาคปฏิบัติด้วย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้เปิดสอนวิชานันทนาการมากขึ้น เช่น คณะสาธารณสุขศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เปิดสอนวิชาพลศึกษาขึ้นซึ่งสาขาวิชาที่เปิดสอนเหล่านี้ต่างก็ได้้นำความรู้เนื้อหาการจัดค่ายพักแรมที่เป็นระเบียบแบบแผนมาใช้เป็นหลักในการสอนทั้งสิ้น

ค่ายฤดูร้อนสำหรับเด็กและเยาวชน กองบริการชุมชน กรมประชาสงเคราะห์ได้ริเริ่มจัดค่ายฤดูร้อนสำหรับเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2506 โดยมีจุดประสงค์เพื่อทดลองและทดสอบท่าทีและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่มีต่อกิจกรรมค่ายพักแรม แต่เนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่ที่ขาดประสบการณ์จึงได้จ้างนิสิตจากมหาวิทยาลัยมาเป็นผู้นำและที่ปรึกษาของค่ายในด้านต่าง ๆ ผลการทดลองนับว่าได้ผลดีพอใช้แม้ว่าจะขาดเจ้าหน้าที่ ที่มีประสบการณ์แต่ก็เป็นการเริ่มต้นจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็ก และเยาวชนที่ดี เป็นครั้งแรกของกรมนี้

ค่าย วาย เอ็ม ซี เอ สมาคม วาย เอ็ม ซี เอ หรือยูวคริสเตียนสมาคม เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสนับสนุนการและบริการอื่น ๆ แก่เด็กและเยาวชนในส่วนของการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นครั้งแรก ที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ค่ายพักแรม วาย เอ็ม ซี เอ นับได้ว่าเป็นค่ายพักแรมที่มีการจัดระเบียบแบบแผน ตามหลักการเป็นค่ายแรกของประเทศไทย

ค่ายพักแรมของยูวกาชาด ในปี พ.ศ. 2510 กรมพลศึกษาได้เริ่มก็ตั้งค่ายพักแรมถาวรของยูวกาชาด ในที่ดินที่ได้รับบริจาคตั้งอยู่ที่แขวงบางแค เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 2 ไร่ มีชื่อเรียกว่า ศูนย์กิจกรรมยูวกาชาด ผืน แจ่มวิสาขอน เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมผู้นำยูวกาชาด และเป็นสถานที่อยู่ค่ายพักแรมของยูวสมาชิคนับได้ว่าเป็นค่ายพักแรมที่ถาวรและทันสมัยสำหรับกิจกรรมของยูวกาชาดครั้งแรกของประเทศไทย

ความหมายของค่ายพักแรม

ค่ายพักแรม(Camping) ตามคำจำกัดความของสมาคมค่ายพักแรมแห่งประเทศไทย อเมริกา กล่าวไว้ว่าค่ายพักแรมที่มีการจัดการอย่างมีระเบียบ หมายถึงแหล่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ทางการศึกษา ในบรรยากาศของการใช้ชีวิตร่วมกันกลางแจ้ง โดยอาศัยทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวนั้น เป็นเครื่องช่วยที่จะพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคมและจิตใจ ทั้งนี้ภายใต้การแนะนำช่วยเหลือจากผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้ว(สมาคมค่ายพักแรมแห่งประเทศไทย อเมริกา อ้างถึงใน เกื้อ แก้วเกด, 2531)

ค่ายพักแรมที่มีการจัดอย่างเป็นระเบียบ หมายถึง การผจญภัยเกี่ยวกับการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วม(ชาวค่าย) ได้ทำงาน ได้พักผ่อนหย่อนใจทางนันทนาการ และได้ดำเนินชีวิตทางสังคมเป็นหมู่คณะในสิ่งแวดล้อมนอกสถานที่(จรินทร์ ธานีรัตน์, 2513)

ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ลักษณะของค่ายพักแรมประกอบด้วย บุคคล ชีวิตกลางแจ้งการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่คณะ การสัมผัสชุมชน ความเป็นผู้นำ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของบุคคล ตลอดจนการส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการพัฒนาสังคม(Dimock, 1952)

ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมของการกินอยู่นอกสถานที่ไกลจากสิ่งรบกวนภายนอก ซึ่งอาจใช้กระโจมหรืออาคารถาวรเป็นที่พักอาศัย มีหัวหน้าหรือผู้นำมีกำหนดระยะเวลา มีโอกาสร่วมมือกันในการปฏิบัติงานและจัดรายการ(จุรินทร์ คกแต่ง, 2512)

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(2532) สรุปแนวคิดและความหมายของค่ายพักแรมไว้ว่า ค่ายพักแรมที่มีการจัดระเบียบเต็มรูปแบบนั้นมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และในทางการศึกษา
2. การใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่คณะ ไม่ใช่คนเดียวหรือรายบุคคล
3. การใช้ชีวิตร่วมกันนอกสถานที่หรือนอกเมือง
4. การศึกษาและนำเอาทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่น ๆ มาใช้ให้เกิด

ประโยชน์ต่อการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และการอยู่ร่วมในสังคมประชาธิปไตย

5. การดำเนินการจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลช่วยเหลือของผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ

จากคำจำกัดความของการอยู่ค่ายพักแรม ที่กล่าวมาแล้ว พอประมาณแนวความคิดเกี่ยวกับขอบเขตของการจัดค่ายพักแรมในปัจจุบันนี้ได้ว่า ค่ายพักแรมนั้นมีได้หมายความแต่เพียงการไปพักแรมนอกสถานที่หรือการไปค้างอ้างแรมเป็นกลุ่ม โดยใช้ชีวิตตามธรรมชาติเพื่อความสนุกสนานร่วมกันเท่านั้นแต่ค่ายพักแรมยังมีความหมายต่อผู้ไปพักแรมซึ่งเรียกว่าชาวค่าย(Camper) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาการศึกษาและนันทนาการในสิ่งแวดล้อมของธรรมชาติ ความหมายดั้งเดิมของค่ายพักแรมซึ่งหมายถึงการไปพักแรมนอกสถานที่ นอนกลางดินกินกลางทรายมา ในปัจจุบันได้กลายเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์เรา โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เพราะ ได้กลายเป็นรูปแบบหนึ่งของความสนุกสนาน และการพักผ่อนหย่อนใจโดยใช้ชีวิตแบบง่าย ๆ ภายนอกสถานที่โดยมีการศึกษาและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ปรัชญาของค่ายพักแรม

การจัดค่ายพักแรมมีแนวคิดและหลักปรัชญาที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการจัดค่ายพักแรมนั้น ๆ แต่เดิมการจัดค่ายพักแรมมิได้จัดเป็นระบบเป็นเพียงค่ายพักแรมธรรมดาที่มุ่งหวังเพียงเพื่อพักแรมและสนุกสนานระหว่างการเดินทาง ต่อมาได้มีการพัฒนาจนถึงการจัดอย่างมีระบบ ในปัจจุบันค่ายพักแรมได้พัฒนาจากเพื่อความสนุกสนาน มาเป็นเพื่อการศึกษาและนันทนาการ

ในปัจจุบันเชื่อกันว่า ค่ายพักแรมเป็นการศึกษานอกสถานที่ โดยการผสมผสานการศึกษาและนันทนาการเข้าด้วยกัน ค่ายพักแรมที่ดีจะต้องสร้างประสบการณ์ในการศึกษาและนันทนาการให้กับชาวค่าย ภายใต้การแนะนำของที่ปรึกษา โดยใช้สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นสื่อ

และควรเกิดแบบต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ พื้นฐานความเชื่อนี้มีอยู่ 5 ประการ คือ(สมบัติ กาญจนกิจ, 2537)

1. เชื่อว่าเด็กและเยาวชนทุกคนมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติ
2. เด็กและเยาวชนสามารถพัฒนาความเข้าใจในการเข้าสังคมได้อย่างต่อเนื่อง โดยการอยู่ร่วมกับเด็กอื่นอย่างใกล้ชิด ซึ่งนับเป็นสิ่งจำเป็นมากในการเจริญเติบโต
3. เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้การยอมรับ และสามารถตัดสินใจได้ภายใต้ภาวะการณ์ของค่ายพักแรม
4. เด็กและเยาวชนจะเกิดทักษะในการดูแลตนเองและผู้อื่นได้ง่ายภายใต้การแนะนำของที่ปรึกษา
5. ทักษะคิดค้นหน้าที่และความรับผิดชอบในระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กจะต้องเรียนรู้เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

ปรัชญา หมายถึง ประมวลความเชื่อของบุคคล ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติการต่าง ๆ หรือแนวอุดมคติในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้(Webster, 1962)

ปรัชญาค่ายพักแรม หมายถึง แนวความคิดความเชื่อในการจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และการศึกษาโดยใช้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชนชาวค่าย โดยผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้ว(คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2532)

เกื้อ แก้วเกต(2531) ได้กล่าวถึงปรัชญาค่ายพักแรมของสมาคม วาย เอ็ม ซี เอ และศูนย์พัฒนาเยาวชน วาย พี ดี ซี ซึ่งมีการใช้ปรัชญาการอยู่ค่ายพักแรมที่เหมือนกัน โดยเปรียบเทียบการอยู่ค่ายพักแรมให้เหมือนกับการผ่านเข้าไปในท่อของค่ายพักแรม ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี โดยผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้วเป็นอย่างดี ในระยะเวลาที่เหมาะสม ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ปรัชญาการอยู่ค่ายพักแรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาชาวค่าย ทางด้านต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่ต้องการ ด้วยกิจกรรมและสภาพแวดล้อมของค่ายพักแรมที่เหมาะสม โดยการทำงานเป็นกลุ่ม ภายใต้การแนะนำแนวทางจากผู้ทำงานกับกลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี

สมควร โพธิ์ทอง(2540) ได้กล่าวถึงปรัชญาค่ายพักแรมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งได้มีการจัดกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมมาโดยตลอด ทั้งในระบบการเรียนการสอนและนอกระบบไว้ว่า ปรัชญาค่ายพักแรม หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวค่าย

โดยใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ และสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมดังกล่าวไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ตลอดเวลา โอกาส สถานที่และทุกสถานการณ์

วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม

การที่การอยู่ค่ายพักแรมมีเป้าหมายที่แน่ชัดและสามารถทำตามเป้าหมายนั้น ๆ จนประสบความสำเร็จได้จนทำให้กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมได้รับความนิยมนใจอย่างยิ่ง การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สามารถกระทำได้สำเร็จและได้ผลตามที่องค์การ ต้องการในการจัดค่ายพักแรมนั้น แต่ละค่ายจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะค่ายพักแรมของตน

คิมอก(Dimok, 1952) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์โดยทั่วไปของค่ายพักแรมว่า

1. เพื่อพัฒนาความรู้สึกใกล้ชิดสัมพันธ์ธรรมชาติและศิลปการใช้ชีวิตกลางแจ้ง
2. เพื่อศึกษาและเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างถูกต้องลักษณะและมีความปลอดภัย
3. เพื่อเรียนรู้การสร้างสรรคสิ่งมีประโยชน์ในเวลาว่าง
4. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ
5. เพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและวิถีทางประชาธิปไตย
6. เพื่อพัฒนาคุณธรรมของจิตใจ

วิโอล่าและครอฟอร์ด(Viola and Crowford, 1961) มีแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของค่ายพักแรม ดังนี้คือ

1. ค่ายพักแรมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในอุดมคติ เป็นเหมือนห้องทดลองการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย เพราะเด็กจะเป็นผู้กำหนดวิถีทางของเขาร่วมกัน เป็นการปลูกฝังการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
2. ค่ายพักแรมให้ความสนุกสนาน ความสนุกนี้ได้จากการผจญภัย การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การได้พบกับเพื่อนใหม่
3. ค่ายพักแรมช่วยให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. ค่ายพักแรมช่วยการปรับตัวทางสังคม
5. ค่ายพักแรมพัฒนานิสัยและพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี
6. ค่ายพักแรมช่วยให้รู้จักการรักษาสุขภาพ และรักษาความปลอดภัย
7. ค่ายพักแรมช่วยพัฒนาความรัก และความสนใจการใช้ชีวิต นอกเมือง
8. ค่ายพักแรมสร้างให้เกิดความมีน้ำใจ

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวสรุปรวมได้ว่าการอยู่ค่ายพักแรมมีจุดประสงค์เพื่อต้องการใช้ปรับปรุงและพัฒนาตัวคนในด้านต่างๆดังนี้

1. ด้านร่างกาย เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงเช่น การเดิน การวิ่ง หรือการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกร่างกาย
2. ด้านสังคม เพื่อให้มีการเสริมด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้วยการพบปะพูดคุยกัน รู้จักการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. ด้านอารมณ์ บรรยากาศภายในค่ายพักแรมช่วยสร้างอารมณ์ให้แก่สมาชิกภายในค่าย อาทิ อารมณ์แจ่มใส อารมณ์เครียด อารมณ์ปีติของความสำเร็จ อารมณ์ของการขัดแย้ง ฯลฯ สมาชิกชาวค่ายพักแรมจะได้พิจารณาเพื่อการปรับสภาพจิตใจ ในแนวทางสร้างสรรค์ในการยอมรับหรือการระงับอารมณ์ให้อภัยซึ่งกันและกัน
4. ด้านสติปัญญา ค่ายพักแรมช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการนำเอาสิ่งของเหลือใช้จากธรรมชาติมาประยุกต์ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ในชีวิตประจำวันให้มีผลเอื้ออำนวยความสุขของคน

สิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรม(Contributions of Camping)

คิมอก(Dimock อ้างถึงใน สมบัติ กาญจนกิจ, 2536) ได้สรุปคุณค่าและสิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรมของเด็กและเยาวชน โดย กล่าวว่า สถาบันทางสังคมจะสร้างสวัสดิการและประสบการณ์ชีวิตให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน จากการที่สมาคมค่ายพักแรมแห่งประเทศไทยซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1860 ได้จัดการประชุมผู้นำค่ายพักแรมทุกชนิดขึ้น ในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีจุดประสงค์ในเชิงคำถามว่า ค่ายพักแรมจะส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวสหรัฐอเมริกาให้ดีขึ้นได้อย่างไร และจากการประชุมได้มีการนำเสนอหัวข้อ ชื่อ เอกถัณฑ์และคุณค่าของค่ายพักแรมอย่างมีรูปแบบ(Unique Contributions of Organized Camping) ซึ่งได้สรุปว่า สิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรม ได้แก่ ความเข้าใจในตนเอง ความซาบซึ้งในความวิเวก ทัศนเสรีภาพส่วนบุคคล มิตรภาพและความเป็นเพื่อน เวลาว่างและอิสระภาพที่แท้จริง ความซาบซึ้งในการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ สุนทรียภาพ การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิต ศักยภาพทางกายภาพ ทางจิตใจ ทางอารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ

1. ความเข้าใจในตนเอง(Self - Understanding)

ค่ายพักแรมสร้างโอกาสให้แก่บุคคลได้รู้จักตนเองอย่างเต็มที่ ค่ายพักแรมเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยในบุคคลที่ทุกคนยอมรับมากที่สุด ดังนั้น ค่ายพักแรมควรสร้างความรักความเข้าใจพื้นฐานสำหรับเด็ก เพื่อที่จะเจริญเติบโตขึ้นด้วยความอบอุ่นใจ ค่ายพักแรมจะต้องสร้างบรรยากาศให้เด็กกล้าที่จะเผชิญกับความล้มเหลว บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมก็ควรจัดให้เด็กเหล่านั้นที่ประสบความล้มเหลว นำพาไปสู่ความสำเร็จได้โดยได้เรียนรู้จากตนเองในสถานการณ์ของค่ายพักแรม ซึ่งดีกว่าจะอยู่ในเมืองที่มีแต่บ่วงที่ทำให้ล้มเหลว แต่ไม่สามารถนำพาไปสู่ความสำเร็จได้ ในขณะเดียวกัน เขาจะได้รับคำแนะนำอย่างฉลาดและเหมาะสมจากผู้นำค่ายพักแรม การเข้าใจในสถานการณ์และประสบการณ์ ทำให้เด็กสามารถพัฒนาตนเอง จากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ต้องการจากบ้าน มาเป็นรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม ภายใต้สถานการณ์ของค่ายพักแรม ชาวค่ายจะมีความเจริญเติบโตในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง มีโอกาสที่จะทดสอบเอกลักษณ์ของตนเอง โดยผ่านกิจวัตรประจำวันในค่ายพักแรมนั้น ๆ เช่น การเลือกเพื่อน การเลือกความสนใจ พบคนใหม่ ๆ แทนที่จะอยู่ในครอบครัวเท่านั้น

2. ความซาบซึ้งในความวิเวก(Appreciation of Solitude)

สิ่งที่เลวร้ายที่สุดในการมีชีวิตอยู่ในเมืองก็คือ ความกลัวที่จะอยู่อย่างเปล่าเปลี่ยว คนเราสามารถที่จะค้นหาทรัพยากรภายในตัวเองได้ นั่นคือการมีโอกาที่จะเรียนรู้ถึงความเปล่าเปลี่ยว ค่ายพักแรมช่วยในการที่ทำให้คนเราอยู่คนเดียวหรืออยู่ในกลุ่มโดยไม่เปล่าเปลี่ยวได้ โดยธรรมชาติเราไม่สามารถจะจัดโอกาสให้คนเราอยู่โดดเดี่ยวและไม่เปลี่ยวได้ แต่ค่ายพักแรมสามารถช่วยได้ ชาวค่ายสามารถที่จะอยู่ในค่ายพักแรมได้นาน ๆ และบ่อยครั้งขึ้นตามประสบการณ์ที่ได้รับรวมถึงอายุขัยของคนเหล่านั้น อย่างไรก็ตามก็ต้องขึ้นอยู่กับกิจกรรมและความต้องการของชาวค่ายด้วย ดังนั้น ทีมงานที่จัดต้องมีทักษะและความเข้าใจว่า ชาวค่ายต้องการอย่างไร กิจกรรมนอกเมืองจะให้สิ่งนี้ได้เป็นอย่างดี โดยทำให้ผู้คนมีลักษณะที่ชอบและรักธรรมชาติมากขึ้น บทกวี บทกลอน บทกวีคนตรี หรือการผจญภัย ผู้จัดค่ายพักแรมควรนำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มารวมอยู่ด้วย เพื่อประสบการณ์ที่สมบูรณ์

3. สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล(Individualism and Independence)

เป็นสิ่งที่ได้รับจากค่ายพักแรม และจะส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ชาวค่ายจะมีโอกาสได้รู้จักตนเองและมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น การสร้างความสามัคคีในกลุ่ม ต้องสร้างจากตัวบุคคลก่อน และเริ่มสร้างเป็นทีมทีหลัง ที่ปรึกษาค่าย ควรจัดโปรแกรมที่ส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเอง เช่น การส่งเสริมความคิด ความอ่าน ของตัวบุคคล

และควรมีกิจกรรมที่ท้าทายไว้สำหรับเด็กที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก รวมไปถึงกลุ่มผู้นำค่ายและพี่เลี้ยง ควรมีการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ทุกคนในค่ายพักแรม

4. มิตรภาพและความเป็นเพื่อน(Friendliness)

บรรยากาศของค่ายพักแรมที่จะได้รับอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ก็คือ มิตรภาพและความเป็นเพื่อน ความรู้สึกที่มั่นคง มั่นใจ อบอุ่น จะเกิดขึ้นตลอดในการอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งจะหาได้และเกิดขึ้นง่ายกว่าในสังคมเมือง ในโรงเรียนรวมไปถึงครอบครัว ซึ่งกว่าจะเกิดขึ้นได้ ต้องใช้เวลานานกว่าในค่ายพักแรม

5. การค้นพบเวลาว่างและอิสระ โดยแท้จริง(Discovering the Real Meaning of Leisure)

ค่ายพักแรมได้ให้โอกาสเด็ก ๆ ได้ค้นพบเวลาว่างและเวลาที่ เป็นอิสระ โดยแท้จริง โปรแกรมในค่ายพักแรมสามารถทำให้ชาวค่ายได้รู้จักสิ่งเหล่านี้ โดยการเลือกกิจกรรมที่เกี่ยวกับเวลาว่างและทักษะ และสามารถนำไปใช้ในโอกาสที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่และใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้

6. ความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน(Appreciation of Work)

ความพึงพอใจในชีวิตช่วงหนึ่ง ก็คือ สิ่งที่คนเรามิงานทำ ได้ทำงาน ชาวค่ายสามารถที่จะเรียนรู้บทบาท และความซาบซึ้งในความต้องการของกลุ่มในการทำงานในชีวิตประจำวัน ทำงานโดยมีความรู้สึกสนุกสนาน ตามสัญลักษณ์และหน้าที่ของงาน เช่น เป็นคนดูแล คนครัว ช่างไม้ ภารโรง ซึ่งจะยอมรับในการทำงานของคนในหน้าที่นั้น ๆ ทุก ๆ คน มีงานอีกชิ้นหนึ่งที่ชาวค่ายต้องรับผิดชอบ คือ งานที่ต้องสร้างสรรค์ โดยจะเกิดขึ้นในกลุ่มของชาวค่ายเอง โดยการแบ่งงานกันทำ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะของการทำงานเป็นทีม การทำงาน การมีเวลาว่างหรือความเป็นอิสระ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของทุก ๆ คน ซึ่งจะอยู่ในส่วนที่เป็นช่วงนั้นหนานการนั่นเอง ซึ่งค่ายพักแรมได้สร้างขึ้นเพื่อความสมดุลย์ของชีวิตของชาวค่ายทุกคน เพราะฉะนั้น การอยู่ค่ายพักแรมก็จะทำให้เด็กได้ซาบซึ้งถึงการทำงาน และการนำสิ่งดังกล่าวไปใช้ในในชีวิตประจำวันได้ตลอดไป

7. การเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Fostering Creativity)

กิจกรรมค่ายพักแรมเปิดโอกาสให้การสร้างงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังกิจกรรมในค่ายต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ศิลปหัตถกรรม วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา วิถีชีวิตของ

ชาวอินเดียแดง เป็นต้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสในรูปของกิจกรรมอื่นอีก เช่น ละคร ศิลปะ คนครี หรือสิ่งที่เรียนรู้จากกลุ่ม โดยจะสร้างแนวความคิดสร้างสรรค์จากค่ายพักแรม ไปสู่ชีวิตจริง ในชุมชนต่าง ๆ

8. ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ(Aesthetic Appreciation)

โปรแกรมของการอยู่ค่ายพักแรม ควรมีการจัดการทางด้านทรัพยากรในรูปแบบของเวลา เพื่อการอ่านที่ดี การฟังที่ดีหรือคนครีที่ยอดเยี่ยม เช่น โปรแกรมการร้องเพลงที่ดี การจัดกิจกรรมในขณะฝนตกซึ่งชี้ให้เห็นถึงความมีสุนทรีย หรือการชี้ให้เห็นรูปทรงของใบเมฆนุ่มว่ามี ความสวยงามเพียงใด การแต่งเรียงความ การร้องเพลงชาวค่าย การฟังเสียงสัตว์ หรือสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติ อื่น ๆ ผู้จัดค่ายพักแรมจะจัดกิจกรรมเหล่านี้อย่างรอบคอบ โดยจะลืมเสียไม่ได้ในเรื่องของความมีสุนทรียในตัวเองของสิ่งต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น

9. คุณค่าของการยอมรับนับถือ(Respect and Reverence)

ควรเกิดขึ้นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ใช่เกิดจากความกลัว ซึ่งในค่ายพักแรมสามารถสอนให้ทุกคนยอมรับสิ่งเหล่านี้ ที่เกิดขึ้นในประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคลได้ เช่น การยอมรับในบุคลิกภาพ การยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล และวัย การยอมรับในความแตกต่างของศาสนาการรักษาทรัพยากรเหล่านี้ คือ ไม่ทำลายสมบัติส่วนบุคคล อาจรวมถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีด้วย

10. ความรู้สึกความรับผิดชอบ(Sense of Responsibility)

สิ่งเหล่านี้จะรู้สึกได้จากการมีวินัยในตนเอง ในค่ายพักแรมมีความซาบซึ้งในความรับผิดชอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางค่ายจัดให้ เช่น การเดินป่า การปีนเขา การไต่เขา ชาวค่ายจะต้องแบ่งความรับผิดชอบกันออกไปตามหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การควบคุมหรือระวังไฟ การกำจัดขยะ การเดินตามเส้นทางที่กำหนดให้ การสร้างอุปกรณ์ หรือสถานที่ต่าง ๆ ตลอดจนการยอมรับในส่วนต่าง ๆ ของการอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งสิ้น

11. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มที่หลากหลาย(Identification with Vertical Groups)

ในกลุ่มที่แตกต่างกันชาวค่ายจะมีโอกาสในการมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีความแตกต่างกันทางด้านต่าง ๆ เช่น อายุ ความคิด เพศ ขนาดร่างกาย ฯลฯ มากกว่ากลุ่มสังคมอื่น ๆ ซึ่งทำให้ได้รู้จักกลุ่มมากขึ้น นั่นคือ เด็กรู้จักผู้ใหญ่ คนรูปร่างเล็กรู้จักคนรูปร่างใหญ่ เพศหญิงรู้จักเพศชาย เป็นต้น

ในชั้นเรียนส่วนมากจะทำกิจกรรมอยู่กับคนในกลุ่มเดียวกันตลอด แต่ที่ค่ายพักแรมชาวค่ายสามารถเข้าร่วมกลุ่มอื่น ๆ ได้โดยไม่มีปัญหาและด้วยความเสมอภาคอย่างที่สุด

12. การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิต(Broadening the Camper's Horizons)

ในขณะที่อยู่ในโรงเรียนหรือในสังคมเมืองบุคคลส่วนมากจะพบปะกับคนกลุ่มเดิมเสมอ เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มครู กลุ่มตำรวจ กลุ่มศาสนา กลุ่มเพื่อนบ้าน นั่นคือเป็นกลุ่มเดียวกันตลอด แต่ถ้าอยู่ในค่ายพักแรม จะสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ กับคนกลุ่มต่าง ๆ กันได้ในลักษณะของการกินอยู่ การนอน การทำงาน การทำกิจกรรมประเภทการแข่งขันกันทุกอย่าง ซึ่งสามารถจัดทำร่วมกันได้ นั่นคือมีความสัมพันธ์กันนอกกลุ่มจากกลุ่มประจำที่เคยกันมา

13. ศักยภาพทางกายภาพ(Physical Potential)

ค่ายพักแรมช่วยแก้ไขการเป็นเอกลักษณ์ โดยที่คนอยู่ในกลุ่มแคบ ๆ ไปอยู่ในกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นเป็นการช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ซึ่งในสังคมสมัยใหม่จะมีปัญหาต่าง ๆ เข้ามาอ้อมมาหลายอย่าง ค่ายพักแรมจะส่งเสริมคุณภาพของชีวิตเหล่านี้ได้ ด้วยกิจกรรมที่ทางค่ายได้จัดไว้ให้ เช่น กิจกรรมที่ท้าทายทางด้านทางกาย เช่น การกินอาหารที่ถูกต้อง การพักผ่อน มีการช่วยเหลือ ความจำักัดในเรื่องของกิจกรรมทางกาย เช่น การวิ่งเล่นของชาวค่ายนั่นคือ มีการปฏิบัติมากกว่าการชมเพียงอย่างเดียว

14. ศักยภาพทางจิตใจ(Mental Potential)

ศักยภาพทางจิตใจของชาวค่ายทั้งผู้ชายและผู้หญิง จะกว้างและมากกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียน ความสามารถที่แยกได้อย่างชัดเจนว่าอะไรจริง หรืออะไรเป็นสิ่งชวนเชื่อบุคคลที่มีโอกาสอย่างแท้จริงในการวางแผนของกลุ่มและบุคคล เช่นการประชุมชาวค่าย การส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดวางแผน แก้ปัญหาในแต่ละวันมีการเจริญเติบโตในด้านสติปัญญา ชาวค่ายสามารถมองเห็นตัวเองได้จากกลุ่มหรือจากพี่เลี้ยง จากคำวิจารณ์ จากการวิเคราะห์ของผู้นำค่ายพักแรม คล้ายกับการส่องกระจกเงาของตนเองว่าควรปรับปรุงในจุดใดบ้าง จะมีการยอมรับในหลายสิ่งหลายอย่างของกลุ่มชาวค่าย ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการเลือก การวางแผนและการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

15. ศักยภาพทางด้านอารมณ์(Emotion Potential)

เด็กโดยปกติจะได้รับความรักและรับรู้ในการกระทำของผู้อื่น การผ่อนคลายในค่ายพักแรมจะทำให้เด็กได้ประสบผลสำเร็จในด้านอารมณ์ เช่น การรับรู้ความรู้สึกของกลุ่ม การมีอิสระ

จากความเข้มแข็ง ตลอดจนความรู้สึกรักและความสำเร็จที่ได้จากผู้อื่น ทั้งกลุ่มของตนเองและกลุ่มอื่น ซึ่งกลุ่มของเพื่อนและผู้นำจะช่วยกันในทุก ๆ ด้าน

16. ศักยภาพทางด้านสังคม(Social Potential)

สังคมต้องมีความเข้าใจในกลุ่ม อื่น ๆ ด้วยหลักประชาธิปไตยในค่ายพักแรม เพราะฉะนั้น ค่ายพักแรมจะมีส่วนช่วยเหลือและส่งเสริมในการเคารพสิทธิของผู้อื่น ได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางค่ายจัดให้โดยการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

17. ศักยภาพทางจิตวิญญาณ(Spiritual Potential)

โดยปกติเด็กจะมีความรู้สึกที่อ่อนนุ่มและเป็นธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ แต่สังคมจะสอนให้ตั้งบริสุทธฺ์เหล่านี้ลดน้อยด้อยลงในค่ายพักแรม จะมีกิจกรรมที่สอนในลักษณะของความมีน้ำใจ ความงาม ความจริง และสิ่งต่าง ๆ ตามขั้นตอนที่ทำให้เกิดความซาบซึ้งทางธรรมชาติของคนและสิ่งแวดลอม

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(2532) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าค่ายพักแรมว่า เด็กและเยาวชนจะได้รับประโยชน์ทางสังคมอย่างมาก ทำให้รู้จักการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ได้รับจากประสบการณ์ตรงของการเข้าค่ายพักแรม รวมทั้งได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นในชุมชนเดียวกันตลอดจนมีความเสียสละและพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อด้านสังคมอย่างมาก สำหรับเด็กและเยาวชน ส่วนประโยชน์ทางด้านการพัฒนาและปรับปรุงตนเองนั้น เด็กและเยาวชนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินฝึกให้เป็นคนมีความอดทนอดกลั้นมีระเบียบวินัยและเข้าใจความต้องการของตนเอง ซึ่งชาวค่ายทุกคนจะได้รับการฝึกให้เป็นคนมีระเบียบวินัยตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ อดทน และมีความกล้าหาญรวมทั้งมีการร่วมกิจกรรมนันทนาการนับว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับจากการเข้าค่ายพักแรม

การจัดองค์กรของค่ายพักแรม

การจัดองค์กร หมายถึง กระบวนการจัดระเบียบในการทำงานทั้งหมด ตั้งแต่การเริ่มกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดลักษณะตำแหน่งงาน การระบุขอบเขตอำนาจหน้าที่ การแบ่งความ

รับผิดชอบ การจัดวางสายบังคับบัญชา การวางขอบเขตในการควบคุมงานและการติดต่อประสานงานภายในองค์กร(นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, 2529)

การจัดองค์การถ่ายפקแรม หมายถึง ขบวนการจัดผู้นำและเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการถ่ายפקแรม เพื่อให้การจัดถ่ายפקแรมนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายโดยทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการถ่ายפקแรม
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการถ่ายפקแรม
3. เลขานุการถ่าย
4. เทรย์ญญิกหรือที่ปรึกษาด้านการเงิน
5. กรรมการและ / หรือที่ปรึกษาด้านกิจกรรม
6. กรรมการและ / หรือที่ปรึกษาด้านโภชนาการ
7. กรรมการและ / หรือที่ปรึกษารักษาพยาบาล
8. กรรมการและ / หรือที่ปรึกษาด้านการรักษาความปลอดภัย
9. กรรมการและ / หรือที่ปรึกษาด้านการสุขาภิบาล
10. กรรมการผู้จัดการถ่าย เช่น เจ้าหน้าที่พัสดุ อาคารสถานที่ เจ้าหน้าที่งานขับรถ

หลักการจัดถ่ายפקแรม

ถ่ายפקแรม มีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกัน ไปอย่างมากมาย เพราะฉะนั้นการจัดถ่ายจึงควรมีสิ่งที่เป็นหลักในการจัด ซึ่งคิมอค(Dimock, 1952) ได้เสนอหลักการจัดถ่ายפקแรมไว้ดังนี้

1. ควรมีข้อกำหนดในการจัดรูปแบบที่จำเป็นของถ่ายפקแรม
2. รูปแบบในการจัดองค์การควรเป็นแบบต่าง ๆ
3. การจัดองค์การควรจะเปิด โอกาสให้แต่ละคนเข้าร่วม ได้มากที่สุด
4. การกระจายอำนาจควรให้ควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ
5. ความรับผิดชอบควร เหมาะสมกับความสามารถของบุคคลหรือกลุ่ม
6. ทุกคนต้องรู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตน
7. การจัดอำนวยความสะดวกแก่บุคคล ควรเป็นแบบธรรมชาติ
8. ควรมีการประสานสัมพันธ์กัน ระหว่างบุคคลแต่ละกลุ่ม
9. ผู้นำต้องรับผิดชอบเต็มที่ ในการสร้างรูปแบบและขบวนการในถ่ายפקแรม
10. การจัดรูปแบบต้องยืดหยุ่นได้

11. จัดให้มีการติดตามและประเมินผล
12. ให้แต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ เพื่อให้เขามีความมุ่งมั่นเช่นเดียวกับค่ายพักแรม
13. การจัดกิจกรรมควรเน้นสื่อพัฒนาชาวค่าย ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของค่ายพักแรม
14. สมาชิกชาวค่าย ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดค่ายพักแรมเพื่อการเป็นประชาธิปไตย และการเรียนรู้ปัญหา
15. การส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานร่วมกัน

คุณสมบัติของผู้จัดดำเนินงานค่ายพักแรม

จุดหมายปลายทางของการบริหารหรือการจัดการค่ายพักแรมในปัจจุบัน มิได้มีเพียงทำให้งานค่ายพักแรมนั้นสำเร็จลงเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผู้จัดค่ายเองได้พัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองให้ดีขึ้นด้วย ดังนั้นเทคนิคในการทำงานกับคนอื่น ๆ จึงกลายเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญในการบริหารงาน เพื่อก่อให้เกิดการเสริมสร้างความร่วมมือให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจและจัดกิจกรรมอันจะนำไปสู่การพัฒนาบุคคลหรือกลุ่ม และจะทำให้การดำเนินงานค่ายพักแรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ทั้งนี้ คิมมอก (Dimock, 1952) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของ ผู้จัดหรือผู้ดำเนินการค่ายพักแรมว่า ควรจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

1. มีความเข้าใจเกี่ยวกับค่ายพักแรมในด้านของ
 - 1.1 ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของค่ายพักแรม
 - 1.2 ความรู้ในรายละเอียดที่จำเป็นในการจัดค่ายพักแรม เช่น ประวัติ ปรัชญา การจัดการ นโยบาย ประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ
2. มีความเข้าใจและสามารถร่วมกันทำงานกับชาวค่ายได้
 - 2.1 เข้าใจในเรื่องความต้องการและการสร้างแรงจูงใจ
 - 2.2 เข้าใจหลักในการดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นสำหรับชาวค่ายได้
 - 2.3 เข้าใจในเรื่องหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - 2.4 เข้าใจจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก
 - 2.5 สามารถสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกันระหว่างสมาชิกค่ายได้
3. มีความเข้าใจวิธีการและสามารถแนะนำกระบวนการกลุ่มได้
4. เข้าใจหลักการและเทคนิคการสร้างโปรแกรมค่าย
5. มีความเข้าใจและรักษากฎประเพณีของชาวค่ายได้

การเป็นผู้นำค่ายพักแรม

การเป็นผู้นำค่ายพักแรมในที่นี้ เกื้อ แก้วเกศ(ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ว่า หมายถึงการเป็นผู้แนะนำแนะแนวให้ชาวค่ายเป็นผู้ชี้ช่องทาง และร่วมในกิจกรรมของค่าย อันเป็นลักษณะของผู้นำที่ดี ผู้นำต้องเป็นผู้ที่เสียสละในการทำงานกับเด็ก แม้ว่าจะไม่เป็นที่สบอารมณ์ของคนบ้างก็ตาม แต่ถ้าสิ่งนั้นเป็นความยินดีและเป็นความพอใจของเด็กแล้วก็ต้องทำด้วยความเต็มใจ อย่าลืมนึกว่าเด็กตัดสินใจสภาพของค่ายโดยมองจากความไม่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวของผู้นำ เพราะเด็ก ๆ จะกลับมาเล่าเรื่องค่าย ความเชื่อถือของเขาที่ดีต่อผู้นำ แต่ถึงแม้ว่าเด็กจะเล่าหรือไม่เล่าก็ตาม ผู้นำต้องมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเด็กอยู่ดีจะนั้นท่านจะไม่ทำให้ค่ายของท่านเป็นค่ายสมบูรณ์แบบบ้างหรือ ผู้นำเป็นผู้ที่มีภารกิจหนักหน่วงน่าเห็นใจมาก เป็นต้นว่า เขาต้องทานอาหารร่วมกับเด็กร่วมประชุมหารือ ร่วมเล่น ร่วมเดินทางและร่วมพักแรมเหล่านี้ตลอดเวลาที่อยู่ในค่าย นอกจากนั้น ผู้นำยังจะต้องคอยเหนียวรั้งเด็กที่กำลังคะนองหรือมักจะทำอะไรเกินงาม ภารกิจต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยกระชับเกลียวสัมพันธ์และเสริมสร้างอุดมการณ์ให้แก่เด็ก ๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเรา

การที่จะเป็นผู้นำค่ายพักแรมที่ดีที่สุดนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายและก็ไม่ไปยากจนเกินความสามารถของผู้นำถ้ามีการฝึกฝนและแสวงหาความรู้และทักษะอยู่ตลอดเวลาทุก ๆ ครั้งจะต้องมีการเตรียมตัวที่ดีโดยพิจารณาในสิ่งดังนี้

1. เตรียมหาเรื่องที่ดี ๆ ไว้เล่าให้เด็กฟังบ้าง
2. ควรพยายามฟื้นฟูความรู้ของท่านเกี่ยวกับการอยู่ค่ายพักแรม
3. เตรียม เกม เพลง สำหรับเล่น ไว้บ้าง
4. เตรียมคำแนะนำเกี่ยวกับทักษะที่จะให้เด็กตั้งเรื่องสองเรื่อง เช่น การตั้งค่ายพักแรม การผูกเงื่อนต่าง ๆ การปฐมพยาบาล คาราาศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา
5. พยายามเพิ่มพูนความรู้ของท่านเกี่ยวกับเรื่องของเด็ก โดยการอ่านหนังสือเกี่ยวกับ สรีรวิทยาและจิตวิทยาในการเจริญเติบโตของเด็กให้มากขึ้น

สิ่งที่ผู้นำควร จะรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก

เทย์เลอร์(Taylor อ่างถึงในเกื้อ แก้วเกศ, ม.ป.ป.) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ในหนังสือเกี่ยวกับผู้นำค่ายย้ำหนักในข้อที่ว่า "ผู้นำควรจะเป็นกันเองและใกล้ชิดกับเด็ก เพราะนั่นเป็นหนทางที่จะเข้าใจเด็กได้ดี และใช้เด็กได้ถูกทางตามที่เด็กถนัด" และได้หลักเกณฑ์ที่เป็นหัวข้อที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการเข้าใจพฤติกรรมของเด็ก ไว้ดังนี้

กฎแห่งการเรียนรู้

1. กฎแห่งการฝึกหัด “เด็กเรียนรู้ได้จากสิ่งที่ตนได้ฝึกหัดทำ” การทำสิ่งใดซ้ำซากย้อมก่อให้เกิดเป็นนิสัย แต่ก็จะเป็นได้ทั้งนิสัยดี และเลว
2. กฎแห่งผลที่ได้รับ “เด็กเรียนรู้ได้จากสิ่งที่ทำให้ตนพอใจ”
3. กฎแห่งความพร้อมที่จะเรียน “คนเราพร้อมที่จะรับรู้สิ่งใดก็ตามก็ต่อเมื่อการรับรู้ในสิ่งนั้นก่อให้เกิดความพอใจ หาใช่สิ่งที่ก่อความรำคาญใจไม่”

ความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชน

เกอท์ทเวค (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนทั่วไป ซึ่งมีความต้องการของเด็กที่เข้ามาอยู่ในค่ายพักแรม คือ

1. ความต้องการที่จะให้เป็นที่ยอมรับและยกย่อง ความต้องการอันนี้ทำให้เด็กต้องคอยแสวงหาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในค่ายโดยตัวเองเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนฝูง ได้รับการยกย่องสรรเสริญ และขณะเดียวกันก็พยายามหลีกเลี่ยงการถูกเยาะเย้ยเหยียดหยามและดูหมิ่นดูแคลน
2. ความต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ความต้องการอันนี้ทำให้เด็กต้องคอยแสวงหาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในค่าย อันจะอำนวยให้ได้สิ่งใหม่ ๆ เช่น การผจญภัย ความตื่นเต้นต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ ต้องหลีกเลี่ยงสภาพที่จะทำให้เกิดความเฉื่อยชา ความซ้ำซากและ ความเบื่อหน่าย ในชีวิต
3. ความต้องการเป็นที่รัก ความต้องการอันนี้ทำให้เด็กต้องคอยแสวงหาประสบการณ์ในค่ายพักแรม โดยทำตนให้มีคุณค่า ให้มีความเข้าใจอันดีต่อกันมีความสนิทสนมต่อเพื่อนฝูงและคอยช่วยเหลือเพื่อน
4. ความต้องการที่จะมีอำนาจ ซึ่งเราเชื่อแน่ว่าเขาจะได้รับสิ่งที่เขาแสวงหาเป็นต้นว่าความสำเร็จและการทำอะไรได้ด้วยความสามารถของตนเองและหลีกเลี่ยงประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความท้อถอย ของใจ และความรู้สึกที่ว่าตนจะต้องล้มเหลว
5. ความต้องการความปลอดภัย ซึ่งพอจะให้หลักประกันในความปลอดภัยของเขาให้ความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการและมีความเชื่อมั่น และพยายามหลีกเลี่ยงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอันตรายตลอดจนความกลัว

การเสริมสร้างความต้องการให้ชาวค่าย

ผู้นำจะทำอะไรจึงจะเร้าความสนใจของชาวค่ายได้ดำเนินการไปตามโครงการหรือจะพูดอีกอย่างหนึ่งว่า จะทำอะไรจึงจะกระตุ้นให้ชาวค่าย "พร้อม" ที่จะให้ความร่วมมือ วิธีการที่ยอมรับและมักจะทำได้มี 4 วิธีคือ

1. ข้อเสนอแนะที่มีผล เช่น ในขณะที่ชาวค่ายกำลังพักผ่อนเดินเล่นอยู่ ผู้นำอาจพูดคุยขึ้นว่า "เออ/นี่แนะ พวกเราคิดกันบ้างไหมว่า เราควรจะทำให้มีการเล่นรอบกองไฟที่สนุก ๆ บ้าง"
2. การร่วมมือกัน ผู้นำเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมสร้างเสริมกิจกรรม เมื่อมีโอกาสผู้นำจะต้องเร้าชาวค่ายให้เกิดความสนใจในกิจกรรมประจำบ้าน
3. ความศรัทธา บ่อยทีเดียวที่ผู้นำดูถูกความสนใจและความสามารถของชาวค่าย ในกลุ่มของตนเอง โดยสังเกตที่จะจัดกิจกรรมบางอย่าง เพราะเกรงว่าชาวค่ายจะทำไม่ได้
4. การยอมรับ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระตุ้นให้กลุ่มชาวค่ายร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยข้อเสนอของผู้นำจะต้องอาศัยศิลปในการพูดคุยขบถองเด็กและหาเหตุผลที่เพียงพอจนเด็กเห็นคล้อยตามได้

ขั้นของการเรียนรู้

1. ขั้นของการสร้างความมุ่งหมาย พึงนำมาใช้เพื่อให้ได้ความร่วมมือ เพราะความปรารถนาที่จะทำ หรือความมุ่งหมายที่จะทำซึ่งมาจากกลุ่มชาวค่ายนั้นเป็นรากฐานของการเรียนรู้ที่เดียว
2. ขั้นการวางแผนงาน ผู้นำที่ดีนั้นจะต้องให้โอกาสแก่สมาชิกของกลุ่มร่วมพิจารณาแผนงานทุกชั้นไป เช่น ชาวค่ายตกลงจะออกไปเดินเล่นรอบ ๆ ค่าย สมาชิกกลุ่มจึงควรประชุมปรึกษากันว่าจะไปที่ไหนดีก่อน จะเริ่มไปเวลาใด และเรื่องปลีกย่อยอื่น ๆ
3. ขั้นดำเนินการ ชาวค่ายเรียนรู้ได้จากสิ่งที่ตนได้ฝึกหัดทำ ควรจะให้สมาชิกของกลุ่มทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเพราะทุกคนจะ ต้องฝึกทำงานเพื่อการเรียนรู้ และความชำนาญ
4. ขั้นการตัดสินใจและประเมินผล ขั้นนี้โดยปกติแล้วมักจะมองข้ามไปเสมอ ความจริงแล้วขั้นนี้นับว่าสำคัญไม่น้อยเหมือนกันในอันที่จะเสริมสร้างความเป็นชาวค่ายที่ดี อาจจะทำให้ชาวค่ายพูดคุยถึงกิจกรรมที่ผ่านมา การอภิปรายเช่นนี้จะช่วยให้ชาวค่ายมองเห็นความบกพร่องในการทำงานกลุ่ม และจะเป็นสิ่งหนุนน้ำใจให้เขาได้พยายามที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

หน้าที่ของผู้นำค่ายพักแรม

หน้าที่สำคัญและจำเป็นซึ่งถือเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานของผู้นำที่จะกล่าวต่อไปนี้ เน้นหนักถึงการรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดของผู้นำต่อการดำเนินงานค่าย อุปกรณ์การเป็นนาขานและสภาพภูมิศาสตร์ตลอดจนถึงแวดล้อมของท่าน ได้แก่

1. หน้าที่ต่อจุดประสงค์ของค่ายและเรื่องของชาวค่าย ผู้นำจะต้องเข้าใจถ่องแท้ถึงจุดประสงค์ของค่าย ทั้งจะต้องแจ้งให้ชาวค่ายแต่ละคนได้รู้และเห็นพ้องกันกับจุดประสงค์ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้นำท่านจะต้องรวบรวมเรื่องราวของชาวค่ายแต่ละคนที่ท่านประจักษ์แก่ตัวท่านเพื่อช่วยพิจารณาถึงความต้องการ ความสนใจ และบุคลิกภาพซึ่งจะเป็นทางนำไปสู่การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ท่านจะต้องคอยสังเกตความต้องการของชาวค่ายแต่ละคนในกลุ่มของคน คอยจับตาดูความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ ของเขาตลอดจนความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเขา
2. หน้าที่ต่อตัวเอง ผู้นำที่ดีจะต้องไม่เป็นคนที่เจ้าอารมณ์ไม่ว่าจะแสดงกับตัวเองหรือผู้อื่น ไม่เป็นคนตื่นเต้นตกใจง่าย และเว้นเสียซึ่งโมหะจริต
3. หน้าที่ก่อนอาหาร ผู้นำควรจะให้ชาวค่ายร่วมในการเข้าแถวเคารพธงชาติก่อนเข้า ผู้นำจะต้องตรวจรูปร่างกาย สุขภาพ ในกรณีพบว่าชาวค่ายมีอาการผิดปกติให้แจ้งพยาบาลค่ายทันที และผู้นำต้องตรวจดูความสะอาดของ ผม ฟัน และตัวอื่น ๆ ของร่างกาย อย่าลืมว่าไม่ควรให้ชาวค่ายเดินเท้าเปล่ารอบค่ายเป็นอันขาด
4. หน้าที่ระหว่างอาหาร ผู้นำต้องคอยเตือนให้ชาวค่ายเป็นผู้ตรงต่อเวลา ดูการแต่งกายให้เรียบร้อยท่านจงเป็นตัวอย่างที่ดีของเขาขณะรับประทานอาหาร ควรจะเพาะนิสัยที่ดีให้เขา โดยการรักษาโต๊ะอาหารให้สะอาดตลอดเวลา ในระหว่างทานอาหารเข้าท่านควรจะเป็นผู้นำในการสนทนาเกี่ยวกับแผนงานประจำวัน เพื่อให้การดำเนินงานในวันนั้นได้ผลมากที่สุด ท่านควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความประพฤติให้แก่ชาวค่าย เป็นต้นว่า การประกาศแผนงานประจำวัน และก่อนจะเริ่มกิจกรรมอื่น รวมทั้งควรจะให้ชาวค่ายได้ทำความสะอาดบ้านพัก จัดที่นอนให้เรียบร้อยและทำความสะอาดรอบ ๆ บริเวณบ้านหลังจากทานอาหารเข้าแล้ว
5. หน้าที่ต่อชาวค่าย ผู้นำจะต้องรับผิดชอบในการร่วมมือกันของชาวค่ายต่อกิจกรรมต่าง ๆ อย่างจริงจัง ซึ่งการเป็นผู้นำที่ดีนั้นก็คือ การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวค่าย ท่านจะต้องรู้ถึงความต้องการของชาวค่าย โดยการสังเกตจุดเด่นของชาวค่ายแต่ละคนที่แตกต่างจากคนอื่น ถ้ามีโอกาสควรจะได้ตั้งสรรค์กับชาวค่ายทุกคน พยายามศึกษาถึงความมุ่งหมาย ความกลัว ความทะเยอทะยาน และปัญหาส่วนตัวของเขา จงให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือถ้าทำได้ จงสังเกตความประพฤติของเขาพร้อมกับคิดหาทางส่งเสริมแก้ไข ท่านควรจะได้อ่านประวัติชาวค่ายแต่ละคนไว้บ้าง

6. หน้าที่ในการดูแลความปลอดภัย ขณะที่มิกิจกรรมบางกิจกรรมที่จะต้องมีการดูแลความปลอดภัยผู้นำจะต้องคอยดูแลความปลอดภัยและคอยช่วยเหลือ อาจกล่าวได้ว่า “อย่าให้พลาดสายตา” ได้เลย

7. หน้าที่ในระหว่างพัก ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบในระหว่างพักจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถ ความอดทนและทางออกที่ดีของผู้นำเพื่อให้เวลาที่พักมีคุณค่า ท่านจะต้องใช้เวลาพักนั้นเป็นเวลาที่มีความสุขสำหรับชาวค่าย ไม่ใช่ก่อให้เกิดความรำคาญ

8. หน้าที่ที่จะให้อิสระเสรีแก่ชาวค่าย การเสริมสร้างจิตใจ และอุปนิสัยของชาวค่ายนั้นขึ้นอยู่กับ การให้อิสระภาพแก่ชาวค่ายเป็นส่วนใหญ่ ชาวค่ายควรจะมีความรู้สึกว่าเขาทำอะไรได้ตามที่เขาปรารถนา และควรคิดริเริ่มที่จะทำอะไร โดยความคิดของตัวเอง เป็นสิ่งที่เราควรจะสนับสนุน มีชาวค่ายเพียงจำนวนน้อยที่ไม่ต้องการอิสระเสรี

9. หน้าที่สุดท้าย หน้าที่ในการเป็นผู้นำเป็นหน้าที่สำคัญอันหนึ่ง หาใช่หน้าที่ง่าย ๆ ธรรมดาไม่ แต่ท่านเป็น “ผู้นำวิถีชีวิต” ชาวค่ายจะดำเนินชีวิตอย่างไรนั้นก็เพราะเขามองจากการ “นำ” ของท่าน ฉะนั้นจงทำให้ได้ดีที่สุด

สิ่งที่ชาวค่ายจะต้องเรียนรู้

1. ทักษะในการอยู่ค่ายพักแรม การเป็นผู้นำ ปฐมพยาบาล การประดิษฐ์สิ่งของ ธรรมชาติศึกษา การใช้ชีวิตในเมือง เป็นต้น
2. วิธีการทำงานร่วมกันและการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
3. เสริมสร้างความมีใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความไว้วางใจ ความคิดริเริ่ม
4. การทำความรู้จักและเรียนรู้ในตนเอง เช่น คนเองเป็นคนที่มี
 - มีความทะเยอทะยานที่ถูกต้อง
 - เปิดเผย
 - พูดตรงไปตรงมา
 - ทำอะไรจริงจังจนสำเร็จ
 - รู้จักบังคับตนเอง
 - มีความรับผิดชอบในหน้าที่
 - มีจิตใจว่าเรง

การบริหารค่ายพักแรมควรเปิด โอกาสให้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการค่ายพักแรม ผู้บริหารค่ายพักแรมและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดค่ายทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ปฏิบัติและจัด โปรแกรม ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ชาวค่ายมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเต็มใจประกอบกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินและต้องมีหน้าที่และกระบวนการในการบริหารค่ายพักแรม(คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ,2532) ดังนี้

หน้าที่ของผู้บริหารค่ายพักแรม

ผู้บริหารค่ายพักแรมจะต้องทำหน้าที่นำพาการจัดค่ายพักแรมในครั้งนั้น ๆ ให้ประสบความสำเร็จอย่างสูงสุดโดยการปฏิบัติและส่งเสริมในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของค่ายพักแรมให้มากที่สุด ในด้านการพัฒนาบุคคลและกลุ่มทั้งหมด เพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กำหนดบทบาทและอำนาจให้ดีที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชาวค่ายในด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ
3. จัดให้มีมาตรการในการป้องกัน จัดระบบค่ายให้คล้ายสถาบัน คือ มีกฎข้อบังคับ บทลงโทษ การให้บริการด้านสุขภาพ คลอดจนบริการด้านอื่น ๆ คล้ายกับสังคมจริง
4. เพื่อประยุกต์การใช้ชีวิตในระบบประชาธิปไตย
5. เพื่อใช้เทคนิคในการบริหารให้เป็นผลดีต่อค่ายพักแรม

กระบวนการในการบริหารค่ายพักแรม

กระบวนการบริหาร เป็นกระบวนการหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การจัดองค์กรในการบริหาร การประสานงาน การตัดสินใจสั่งการ การควบคุม และการประเมินผล(นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, 2529) และควรประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ การดำเนินการขั้นแรกในการจัดค่ายพักแรม ต้องกำหนดเป้าหมายว่า จะจัดเพื่ออะไร จะเลือกใครเป็นสมาชิก และคณะกรรมการ จำนวนเท่าใด และกำหนดว่า จะใช้สถานที่ใด อุปกรณ์จากไหน อย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ลักษณะสำคัญของจุดมุ่งหมาย คือ จะต้องสั้น ชัดเจน มีเอกภาพ ครอบคลุมและรับกับลักษณะของค่ายพักแรมนั้น

2. การวางแผน หลังจากกำหนดจุดมุ่งหมายแล้ว จะต้องมีการวางแผน คือ กำหนดโดยกว้างเกี่ยวกับงานที่จะทำ ได้แก่ การจัดองค์กร การจัดผู้นำ การจัดกิจกรรม งานธุรการ

งานด้านสุขภาพ งานบำรุงรักษา จัดเตรียมอุปกรณ์และการดำรงชีวิตในค่ายพักแรม ปัจจัยในการวางแผน คือ ต้องทราบลักษณะและคุณภาพของบุคลากร อุปกรณ์และสถานที่ตั้งค่าย เพื่อให้การวางแผนแล้วสามารถปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงาน จะต้องคำนึงถึงลักษณะของการวางแผนที่ดี นั่นก็คือ สามารถยืดหยุ่นได้

3. การจัดองค์การในการบริหาร การจัดองค์การในการบริหาร เป็นการจัดความสัมพันธ์ภายในองค์กร ระหว่างคณะกรรมการ ผู้อำนวยการค่าย หัวหน้ากิจกรรม ผู้ช่วยและชาวค่าย การจัดองค์การที่ดี ทุกคนจะต้องรู้และเข้าใจว่า เขาจะทำอะไร สิ่งที่จะช่วยได้มาก คือ แผนผังการดำเนินงาน การวิเคราะห์งาน การแบ่งหน้าที่และการประชุมชี้แจง เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนของงาน และการเข้าใจผิด การจัดเอกภาพในองค์กรจะต้องมีนโยบาย ขบวนการ และระเบียบประเพณี ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวให้ทุกคนได้ยึดถือและเป็นแนวปฏิบัติ

4. การประสานงาน การประสานงาน เป็นการประสานงานกันภายใน หรือระหว่างหน่วยงาน โดยผ่านขบวนการการจัดการเพื่อให้การดำเนินงาน ภายในองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ การจัดแผนภูมิเป็นการแสดงว่า ใคร ทำอะไร เท่านั้น แต่การประสานงานเป็นการทำให้ทุกฝ่ายทำงานสอดคล้องกัน ในการประสานงาน ควรยึดถือหลักปฏิบัติ ดังนี้

- 4.1 พื้นฐานสำคัญของการประสานงาน คือ ทุกคนจะต้องรู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง โดยไม่ก้าวล่วงกัน
- 4.2 จะต้องมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน การมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน จะทำให้เกิดสนใจในสิ่งเดียวกัน
- 4.3 จะต้องมีการอยู่ร่วมกัน และแบ่งงานในการจัดการ
- 4.4 จะต้องมีสภาพและการจัดรูปแบบ ซึ่งผู้นำและชาวค่ายยอมรับในจุดมุ่งหมาย นโยบายซึ่งเป็นประชาธิปไตย

5. การตัดสินใจสั่งการ การตัดสินใจสั่งการ เป็นขบวนการหนึ่งในการบริหารที่สำคัญ ซึ่งเป็นช่วยที่ช่วยให้นโยบาย เป้าหมายและการวางแผนเป็นความจริง คือ เป็นการกระทำการโครงการที่วางไว้ การตัดสินใจเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ในการสั่งการของค่ายพักแรม ผู้อำนวยการค่าย จะต้องเป็นทั้งหัวหน้าและผู้นำ โดยการใช้วิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้สมาชิกมีความรู้สึกว่า ตนเองมีความสำคัญ รู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมนั้นด้วย ซึ่งจะทำงานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างดีที่สุด

6. การควบคุม หลังจากสั่งการมอบหน้าที่และความรับผิดชอบแล้ว ผู้สั่งการจะต้องควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและตารางปฏิบัติงาน การควบคุมที่ดีควรเกิดจากภายใน ซึ่งทำได้โดยการเป็นผู้นำและใช้อิทธิพลในการเป็นผู้นำ ส่วนการใช้การควบคุมภายนอก ก็จะทำโดยการให้รูปแบบในการปฏิบัติงานและคอยแนะนำ นอกจากนี้ยังสามารถควบคุม

โดยการให้การศึกษา การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การบันทึก การเสนอรายงาน สิ่งที่จะทำให้การตั้ง
การได้ผล คือ จะต้องมีการวางแผนที่ดี มีการตั้งจุดมุ่งหมาย มีความชัดเจนและเข้าใจในอำนาจ
หน้าที่

7. การประเมินผล กระบวนการขั้นสุดท้ายในการบริหารงาน คือ การวัดจุดมุ่งหมาย
นโยบาย บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมว่าทำไปแล้วได้ผลในระดับใด การประเมิน
ผลต้องมีระบบตั้งแต่การบันทึก การรายงานโปรแกรมที่ปรึกษาชาวค่าย กิจกรรมด้านสุขภาพและ
งานธุรการ การที่เลือกและวิเคราะห์เปรียบเทียบในการจัดแต่ละปี จะช่วยให้รู้ว่าผลการจัดค่ายเป็น
อย่างไร

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นลักษณะการบริหารค่ายพักแรม ซึ่งมีลักษณะพิเศษกว่าการ
บริหารแบบอื่นๆ เนื่องจากมีปัจจัยทางการให้การศึกษากับสมาชิกค่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง และจากสภาพ
ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก ผู้มีหน้าที่บริหารค่ายพักแรม
จึงควรศึกษาข่าวสาร เป็นผู้กว้างขวางและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ จะช่วยให้การบริหารงานค่ายมี
ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุดต่อไป

ลักษณะโครงสร้างของค่ายพักแรม

โครงสร้างของค่ายพักแรม มีการกำหนดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นกับวัตถุประสงค์
และรูปแบบการดำเนินการ หรือธรรมชาติของการบริหารงานของหน่วยงานที่จัดค่ายนั้น แต่โดย
ทั่วไปแล้วจะไปประกอบด้วย(สุรพล มั่นนัถ, 2527)

1. ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการจัดค่ายพักแรม
2. คุณสมบัติของผู้นำค่ายพักแรม(ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ)
3. สมาชิกชาวค่าย
4. การบริหารค่ายพักแรม
 - 4.1 ด้านการบริหารบุคลากร
 - 4.2 ด้านการบริหารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก
 - 4.3 การบริหารการเงินและการธุรการ
 - 4.4 การบริหารกิจกรรม
5. การประเมินและการติดตามผล
6. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ผลสรุป

ประเภทของค่ายพักแรม

ค่ายพักแรมมีมากมายหลายชนิด ยิ่งความเจริญทางด้านวัตถุเพิ่มขึ้นเพียงใด ความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ในกิจกรรมค่ายพักแรม ก็ย่อมจำเป็นมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจาก การอยู่ค่ายพักแรมเป็นการพักผ่อนหย่อนใจในเวลาว่างและใช้ชีวิต หาประสบการณ์ในกิจกรรมประเภทใดก็สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมประเภทนั้นได้ตามความต้องการ โดยปกติ ค่ายพักแรมธรรมดาทั่วไป ไม่ต้องมีกรรมวิธีดำเนินการสลับซับซ้อนมากนัก เช่น ค่ายพักแรมทัศนจร ค่ายพักแรมล่าสัตว์ ค่ายพักแรมป็นเขา ค่ายพักแรมตกปลา เป็นต้น สำหรับค่ายพักแรมที่มีการดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ แบบแผนนั้นต้องมีกรรมวิธีดำเนินการอย่างสลับซับซ้อน มีการจัดระบบ ระเบียบแบบแผน เพื่อให้สมาชิกหรือชาวค่ายได้รับประสบการณ์ในกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะค่ายพักแรมที่มีการจัดระเบียบตามหลักและวิธีการดำเนินงานดังได้กล่าวข้างต้นเท่านั้น ซึ่งได้แบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ 2 ลักษณะคือค่ายพักแรมที่แบ่งตามผู้จัด และค่ายพักแรมที่แบ่งตามลักษณะและวิธีการจัด ซึ่งมีดังนี้คือ

ค่ายพักแรมแบ่งตามผู้จัด

ค่ายพักแรมแบ่งตามผู้จัดเป็นการแบ่งประเภทของค่ายพักแรมโดยพิจารณาประเภทของค่ายพักแรมโดยยึดถือผู้จัดดำเนินการหรือผู้สนับสนุนค่ายพักแรมเป็นเกณฑ์ในการแบ่งซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ค่ายพักแรมองค์กร สโมสรหรือสมาคม(Organization Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมซึ่งจัดดำเนินการและได้รับการสนับสนุนในด้านการเงินและด้านอื่น ๆ จากองค์กรสโมสรหรือสมาคม ค่ายพักแรมประเภทนี้เป็นค่ายพักแรมที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะขององค์กรสโมสรหรือสมาคม เช่น ค่ายพักแรมของวายุ เอ็ม ซี เอ ค่ายวายุ ดับบิว ซี เอ ค่ายสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ สโมสรลูกเสือ ค่ายพักแรมของสมาคมบ้านเขวาชนและค่ายพักแรมขององค์กรและสมาคมอื่น ๆ เป็นต้น

2. ค่ายพักแรมธุรกิจ เอกชน(Private Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการและเป็นเจ้าของโดยบุคคลหรือคณะบุคคล เพื่อหวังผลประโยชน์ทางกำไร เป็นวัตถุประสงค์สำคัญด้วยเหตุนี้ค่ายพักแรมแบบนี้จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ค่ายพักแรมแบบการค้า(Commercial Camps) เช่น ค่ายพักแรมของสำนักงานเพื่อนเดินทาง เป็นต้น

3. ค่ายพักแรมหน่วยงานรัฐ(Public Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการโดยองค์การหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับเงินสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน หรือภาษีอากรของประชาชน ค่ายพักแรมหน่วยงานรัฐนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

3.1 ค่ายพักแรมโรงเรียน(School Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการโดยโรงเรียน ซึ่งใช้งบประมาณของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เช่น ค่ายพักแรมลูกเสือ

3.2 ค่ายพักแรมเทศบาล(Municipal Camps) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดขึ้นโดยอาศัยเงินงบประมาณที่ได้จากภาษีในเขตเทศบาล มาใช้ในการจัด โดยปกติแผนก ต้นทุนการของเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบของดำเนินการ เพื่อเด็กและเยาวชนภายในเขตเทศบาลของตน เช่น ค่ายพักแรมของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

3.3 ค่ายพักแรมอุทยานแห่งชาติ หรือในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (Camps Operated by State Parks) ได้แก่ ค่ายพักแรมที่จัดดำเนินการและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยเจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาติ เช่น ค่ายพักแรมบนภูกระดึง และ ค่ายพักแรมบนทุ่งแสลงหลวง

3.4 ค่ายพักแรมของกรมการพัฒนาชุมชน อันได้แก่ การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการค้นหาผู้นำเยาวชน และการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชนกับผู้นำท้องถิ่น

3.5 ค่ายพักแรมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหน่วยราชการอื่น ที่จัดค่ายพักแรมอีกเช่น กรมประชาสงเคราะห์ จัดค่ายพักแรมฤดูร้อนสำหรับเด็กและเยาวชน

ค่ายพักแรมที่แบ่งตามลักษณะและวิธีการจัด

ค่ายพักแรมแบ่งตามลักษณะและวิธีการจัด เป็นการแบ่งประเภทของค่ายพักแรม โดยพิจารณาว่า ค่ายพักแรมนั้นมีวิธีการจัดอย่างไร หรือมีจุดมุ่งหมายในการจัดอย่างไร เป็นเกณฑ์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ค่ายพักแรมแบบเดินทาง(Trip Camps) ลักษณะที่สำคัญของค่ายพักแรมเดินทางคือ การใช้ชีวิตแรมคืนในธรรมชาติเพื่อทัศนอาจร โดยมี การวางแผนว่าจะเดินทางไปไหนพักที่ไหน ส่วนใหญ่มุ่งศึกษารวมชาติและภูมิประเทศ ลักษณะการจัดค่ายพักแรมเป็นแบบชั่วคราว โดยอาศัยสิ่งทีดัดแปลงเป็นที่นิน หรือใช้รถนอน หรือใช้การนอนบนแพล่องแก่ง ประโยชน์ที่ได้จากการอยู่ค่ายพักแรมแบบนี้คือ การฝึกหัดคนในการใช้ชีวิตกลางแจ้ง รู้จักช่วยตนเองและปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้

2. ค่ายพักแรมแบบถาวร(Residential Camps) หมายถึงค่ายพักแรมที่มีที่ทำการถาวร มีคณะกรรมการของค่ายประจำ มีการจัดค่ายประจำ มีการจัดค่ายอย่างเป็นระบบ มีสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกครบ ค่ายพักแรมถาวรในประเทศไทย ได้แก่ ค่ายวชิราวุธ ค่ายลูกเสือแห่งชาติ และค่ายลูกเสือของจังหวัดต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ค่ายพักแรมถาวรยังสามารถแบ่งย่อยออกเป็น 10 ชนิด คือ

2.1 ค่ายพักแรมระยะสั้น เป็นค่ายพักแรมที่จัดสำหรับชาวค่ายเข้าอยู่ในระยะเวลาอันสั้น เป็นครั้งเป็นคราว ซึ่งแต่ละครั้งอาจใช้เวลา 1-2 สัปดาห์ การจัดค่ายพักแรมแบบนี้มักจะจัดโดยองค์การหรือสมาคม เป็นค่ายที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น ค่ายพักแรมฤดูร้อนของ วาย เอ็ม ซี เอ ซึ่งจัดครั้งละ 10 วัน เป็นต้น

2.2 ค่ายพักแรมระยะยาว ค่ายพักแรมประเภทนี้ คล้ายกับค่ายพักแรมระยะสั้น แต่ระยะเวลาในการจัดนานกว่า คือใช้เวลานาน้อยครั้งละหนึ่งเดือนหรือมากกว่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ปรับปรุงตนเอง มีประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน มีความอดทน และรู้จักใช้ชีวิตร่วมกับเด็กอื่น ๆ

2.3 ค่ายพักแรมแบบสหศึกษา หมายถึง ค่ายพักแรมที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนชายและหญิงได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเพราะ โดยปกติแล้ว การจัดค่ายพักแรมแบบสหศึกษา เกิดจากความคิดของนักศึกษาที่ว่า การที่เด็กและเยาวชนชายและเด็กและเยาวชนหญิงได้มีโอกาสร่วมกัน จะเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างเพศและแก้ปัญหาเรื่องเพศตรงข้ามได้อย่างเหมาะสม ภายใต้การแนะนำและที่ปรึกษาของเจ้าหน้าที่ผู้นำค่ายพักแรม

2.4 ค่ายพักแรมแบบครอบครัว เป็นค่ายพักแรมซึ่งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์การสาธารณะหรือองค์การที่ไม่หวังประโยชน์ทางการค้ามักจะช่วยจัดค่ายพักแรมแบบนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อช่วยกระชับความผูกพันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว กล่าวคือในเมืองใหญ่ ๆ ในปัจจุบันนี้ชีวิตครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การงานอันรัดตัวและต้องแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้บิดาคือห่างไกลจากภรรยา และบุตร ดังนั้น ทางค่ายจะจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ นอกจากนี้ยังให้บริการด้านความรู้และการบันเทิง

2.5 ค่ายพักแรมแบบอนุรักษณ์ธรรมชาติ เป็นค่ายพักแรมที่จัดตั้งขึ้นโดยมีความมุ่งหมายที่จะอบรมบ่มนิสัยเด็กและเยาวชนให้มีใจรักธรรมชาติ ตระหนักในคุณค่าอันมหาศาลของป่าเขาถ้ำเนาไพรและทรัพยากรธรรมชาติ คัดน้ำถ้ำธาร ทัศนียภาพจะได้ช่วยกันรักษาไว้ ค่ายแบบนี้จะเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กและเยาวชนทำให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของธรรมชาติ เพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษณ์ต่อไป ทั้งยังเป็นการศึกษาธรรมชาติโดยการปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนได้ซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติยิ่งขึ้น

2.6 ค่ายพักแรมสุขภาพ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักรักษาอนามัยของตนเองและส่วนรวมเพื่อส่งเสริมความรู้เบื้องต้นด้านสุขภาพและสุขปฏิบัติ กิจกรรมที่เน้นในการจัดค่ายพักแรมแบบนี้คือ กิจกรรมด้านการรักษาความสะอาด การออกกำลังกาย กิจกรรมนันทนาการ ความรู้ด้านโภชนาการและการปฐมพยาบาล

2.7 ค่ายพักแรมสุดสัปดาห์ มีระยะเวลาสั้นที่สุด จัดขึ้นในวันหยุดสุดสัปดาห์ คือ วันเสาร์ - อาทิตย์ ค่ายพักแรมชนิดนี้นิยมใช้ในการอบรมเตรียมเจ้าหน้าที่ประจำค่าย เช่น ที่ปรึกษาประจำค่าย(Counselor) หรือผู้นำกลุ่ม หรือผู้ช่วยผู้นำกลุ่ม เพื่อวางแผนและทดลองจัด

2.8 ค่ายพักแรมในเวลากลางวัน ชาวค่ายจะใช้เวลากลางวันที่ค่าย แต่เวลากลางคืนก็อยู่ที่บ้านของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของค่ายแบบนี้ ค่ายพักแรมชนิดนี้เหมาะสำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังไม่สามารถช่วยตัวเองได้ส่วนกิจกรรมที่จัดโดยทั่วไปจะเลียนแบบกิจกรรมค่ายพักแรมโดยทั่วไป เช่น ค่ายพักแรมที่จัดช่วงปิดภาคฤดูร้อนที่ วาย เอ็ม ซี เอ หรือที่ศูนย์เยาวชนของกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2.9 ค่ายพักแรมอาสาสมัคร ค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีความประสงค์ที่จะออกไปใช้ชีวิตนอกเมือง โดยการสมัครใจเพื่อพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมหลักของค่ายชนิดนี้คือ การพัฒนาท้องถิ่น เช่น การสร้างถนน ซ่อมสร้างสะพาน ขุดลอกสร้างอ่างเก็บน้ำ โรงเรียนหรือศาลาประชาคม ค่ายแบบนี้เป็นที่นิยมในหมู่นิสิต นักศึกษามาก เพราะเกือบทุกสถาบันล้วนมีการจัดค่ายอาสาสมัครเกือบทุกแห่งเป็นประจำทุกปี

2.10 ค่ายพักแรมสำหรับคนพิการ หมายถึง ค่ายพักแรมที่จัดสำหรับบุคคลที่มีความพิการทางร่างกาย ทางประสาท ทางอารมณ์ และจิตใจ เช่น ตาบอด หูหนวก แขนขาพิการ ปัญญาอ่อนและจิตใจไม่เป็นปกติ เป็นต้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินทางจิตใจ จากกิจกรรมที่จัดขึ้นหน่วยงานที่จัดค่ายพักแรมประเภทนี้ ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ สโมสรร วาย เอ็ม ซี เอ เป็นต้น

กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม

กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมมีหลายประเภท ซึ่งพอสรุปเป็นกลุ่มได้ ดังนี้(สุรพล มั่นนีก, 2527)

1. การสร้างที่พักและเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น
2. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
3. กิจกรรมด้านสุขปฏิบัติ
4. ระเบียบ ประเพณี พิธีการ

5. กิจวัตรประจำวัน
6. กิจกรรมนันทนาการ
7. กิจกรรมประเภทความรู้
8. กิจกรรมส่งเสริมความอดทน ระเบียบวินัย
9. การรักษาความสะอาด
10. การพักผ่อนนอกร่างกาย หรือเดินทางไกล
11. การช่วยเหลือตนเอง

การเลือกกิจกรรมค่ายพักแรม

เนื่องจากกิจกรรมในการอยู่ค่ายพักแรมมีหลายอย่าง การที่จะเลือกกิจกรรมใดจึงเป็นเรื่องยุ่งยาก จึงควรให้การพิจารณาองค์ประกอบหรือปัจจัยเพื่อเป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาว่า ควรจะจัดกิจกรรมประเภทใดตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(2532) ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรมหรือจุดมุ่งหมายของผู้จัด โดยทั่วไปผู้จัดมีความมุ่งหมายอย่างไร การจัดกิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางนั้น เช่น ค่ายพักแรมศาสนา กิจกรรมจะเน้นไปทางจิตใจ คือ ธรรม หรือ ค่ายฝึกผู้นำ กิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางฝึกทักษะการเป็นผู้นำค่ายพักแรม
2. ปรัชญาและความสามารถของผู้อำนวยความสะดวกค่ายพักแรม และผู้จัด โปรแกรม สิ่งที่เป็นปัจจัยในการจัดโปรแกรม คือ ตัวผู้วางโปรแกรมเอง เพราะปกติถ้าใครชอบอะไรหรือมีความสำเร็จในทางใดก็ชอบทำสิ่งนั้น เช่น ผู้จัดเป็นคนเจ้าระเบียบ กิจกรรมก็จะเน้นเรื่องระเบียบวินัย แต่ในทางที่ถูก ผู้นำควรวางตัวเป็นกลาง และคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของค่ายและของชาวค่ายเป็นสำคัญ
3. ความสามารถของคณะกรรมการและผู้ช่วย คณะกรรมการและผู้ช่วย นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะกำหนดกิจกรรม เพราะถ้าเขาได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ การปฏิบัติงานอาจได้ผลไม่เต็มที่ ในการเลือกคณะกรรมการและผู้ช่วย ควรกำหนดว่าใครทำอะไร และถ้ามีผู้ช่วยน้อย ก็ต้องเป็นคนที่มีความสามารถหลายด้าน นอกจากนี้ ต้องสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างเต็มที่
4. ธรรมชาติรอบ ๆ ที่ตั้งค่ายลักษณะของธรรมชาติรอบ ๆ ที่ตั้งค่าย จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมว่าควรจัดกิจกรรมใด จัดอย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่น ถ้าตั้งอยู่ชายทะเล ก็อาจจะจัด

กิจกรรมทางน้ำ เช่น การเล่นเรือใบ แต่ถ้าค่ายพักแรมตั้งอยู่ชายป่า กิจกรรมก็ควรจัดกิจกรรมธรรมชาติวิทยา อนุรักษ์หรือการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ

5. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การพิจารณาจัดกิจกรรม จะต้องสำรวจด้วยว่า ที่ตั้งค่ายนั้นมีวัสดุอุปกรณ์ใดบ้างที่จะนำมาเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม เพราะถ้าสามารถนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ให้มากแล้ว จะเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณด้วย เช่น ที่ค่ายมีสนามยิงธนูและอุปกรณ์ ก็ควรจัดกิจกรรมยิงธนู เป็นต้น

6. ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิอากาศในประเทศไทย ไม่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมมากนัก นอกจากฝน แต่ในการจัดโปรแกรม ควรมีกิจกรรมสำรองไว้

7. สมาชิก ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก ก็คือ อายุ ประสบการณ์เดิม ทักษะ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้จัดโปรแกรมควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง เพื่อจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพื้นฐานของสมาชิก

8. ระยะเวลาของการจัดค่ายพักแรมช่วงเวลา นับเป็นตัวแปรที่สำคัญในการจัดกิจกรรม เช่น ถ้าใช้เวลา 2 - 3 วัน ก็ต้องจัดกิจกรรมอย่างหนึ่ง ถ้าใช้เวลา 7 - 14 วัน การจัดกิจกรรมก็อีกอย่างหนึ่ง

9. อัตราส่วนระหว่างที่ปรึกษากับสมาชิกชาวค่าย กิจกรรมก็ต้องเสี่ยง ต้องใช้ที่ปรึกษามาก แต่ถ้ามีที่ปรึกษาน้อย การจัดกิจกรรมก็ต้องจัดอีกแบบหนึ่ง

การสร้างโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม

โดยทั่วไปแล้วค่ายพักแรมมีวัตถุประสงค์รอง ซึ่งจะเน้นตัวประกอบให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายมากขึ้น ดังนั้น โปรแกรมกิจกรรมจึงประกอบด้วย(เอนก หงษ์ทองคำ, 2525 และ เกื้อ แก้วเกต. 2533)

1. โปรแกรมหลัก(Main Program) คือกิจกรรมที่เป็นเป้าหมายหลักของค่าย พักแรม
2. โปรแกรมเสริม(Co - Program) คือกิจกรรมที่มีส่วนช่วยให้เป้าหมายที่สำคัญมีความเข้มข้นมากขึ้น หรือเน้นการจัดบรรยากาศจากความครั่งเครียดเมื่อยถา มาเป็นความสนุกสนานหรือพักผ่อน

ลักษณะกิจกรรมพื้นฐานของการจัดค่ายพักแรม

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ของกลุ่ม เนื่องจากชาวค่ายแต่ละคนมีพื้นฐานด้านความรู้ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นในช่วง

แรกของการจัดค่าย ผู้นำกลุ่ม(Leader) จะใช้กิจกรรมทางด้านกลุ่มสัมพันธ์เพื่อการ “ละลายพฤติกรรม”(Ice Breaking) เพื่อลดความเครียดของผู้เข้าค่าย เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน สร้างความสนิทสนมกันระหว่างสมาชิกค่าย ได้แก่ กิจกรรมประเภทเกม หรือเพลง หรือเป็นกิจกรรมที่ต้องลงมือทำร่วมกัน และในขณะที่เดียวกันก็จะเป็น โอกาสที่ผู้นำกลุ่มจะได้สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของสมาชิกค่ายแต่ละคนด้วย

กิจกรรมธรรมชาติศิลป์ เป็นกิจกรรมทางด้านศิลปะและการประดิษฐ์ โดยเน้นที่การนำธรรมชาติมาพัฒนา สร้างสรรค์เป็นชิ้นงานที่เกิดประโยชน์ หรือเกิดความสวยงามทางศิลปะ เช่น การประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ง่ายๆ จากวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติ งานสาน งานปั้น หรือการวาดภาพ เป็นต้น เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวค่ายได้แสดงออก พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มองเห็นประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ผลงานของชาวค่ายช่วยสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจและสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นในตัวชาวค่ายอีกด้วย

กิจกรรมการแสดง ในช่วงเวลาที่จัดค่ายพักแรมจะมีกิจกรรมที่เป็นการแสดงของสมาชิกชาวค่ายแต่ละกลุ่ม เป็นการแสดงที่มีลักษณะที่ไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ หรือเครื่องแต่งกายมากนัก เน้นที่การแสดงออกการมีส่วนร่วมและจินตนาการ โดยทั่วไปมักใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมของค่ายเป็นสำคัญ การแสดงเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวค่ายได้มีโอกาสแสดงออกถึงความคิดและความสามารถของแต่ละคน มีการปรึกษาหารือถึงเนื้อเรื่อง การวางตัวแสดง วางบทบาท และร่วมมือกันในการเตรียมการแสดงและการฝึกซ้อม สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งก็คือสมาชิกชาวค่ายทุกคนควรร่วมในการแสดง และมีสิทธิ์เลือกตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ภายใต้การกระตุ้นและการแนะนำของผู้นำกลุ่ม

กิจกรรมธรรมชาติศึกษา เป็นกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างความรู้ความตระหนักในความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้เกิดจกประสบการณ์ตรงที่ชาวค่ายได้เล่นเกมทดลองและการปฏิบัติจริง มีใช้การบรรยายหรือฟังการอภิปราย

กิจกรรมพลศึกษาและนันทนาการ ในค่ายพักแรมมีกิจกรรมพลศึกษาและนันทนาการต่างๆ มากมาย เช่น ยิงธนู ยิงปืน การว่ายน้ำและความรู้ความปลอดภัยทางน้ำ การกรรเชียงเรือ กิจกรรมฐานวิบากต่างๆ เช่น การโยนค้อนจากที่สูง การปีนป่ายต้นไม้ สะพานเชือก กิจกรรมเข้าจังหวะ เกมเบ็ดเตล็ดและเพลง เกมและกีฬากลางแจ้ง การเดินทางไกล การตั้งค่ายพักแรม

การแข่งขันกีฬา โดยปกติการจัดค่ายพักแรมจะพยายามจัดกิจกรรมทางพลศึกษาที่มีความแตกต่างจากกิจกรรมหลักในโรงเรียน เช่น ฟุตบอล หรือบาสเกตบอล เป็นต้น ซึ่งการเรียนรู้ ในกิจกรรมทางพลศึกษานั้นมี 3 ชั้นคือ

ขั้นที่ 1 การเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ได้แก่การเรียนรู้ทักษะต่างๆ ของกิจกรรมนั้น เช่น ทักษะในการยิงธนู ทักษะการ โยนตัวจากที่สูง เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้เสริม ได้แก่การเกิดข้อความรู้เพิ่มจากขั้นที่ 1 เช่น การดูแลรักษา อุปกรณ์ การเลือกอุปกรณ์ การซ่อมแซม การพยาบาลเบื้องต้นเมื่อบาดเจ็บ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้การอยู่ร่วมในกลุ่ม ได้แก่ประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น เช่น เรียนรู้เรื่องการร่วมแรงร่วมใจ การแพ้ชนะ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตัดสินใจด้วยการใช้เหตุผล ความกล้าหาญ ความเป็นผู้นำหรือผู้ตาม การเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ฯลฯ เป็นต้น

กิจกรรมพิเศษอื่นๆ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามจังหวะและโอกาสต่างๆ เช่น การจัดงานปาร์ตี้ งานวันเกิดของสมาชิกค่าย งานออกร้าน การทำบุญตักบาตร วันเทศกาลต่างๆ ที่เป็นเหตุการณ์จริง หรืออาจเป็นการสร้างวันสมมุติก็ได้ เช่น วันที่น้ำมันหมดโลก วันในประวัติศาสตร์ กิจกรรมประเภทนี้อาจเป็นการจำลองสภาพการณ์ต่างๆ ในสังคม ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมในบทบาทสมมุติ คล้ายกับกิจกรรมการแสดงที่กล่าวมาแล้ว

กิจกรรมประจำวันต่างๆ เนื่องจากชาวค่ายพักแรมมีการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นเวลาหลายวัน จึงมีกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรอยู่มาก ซึ่งสมาชิกค่ายต้องเข้าร่วมและมีหน้าที่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย อาทิ เช่น

- เป็นผู้รักษาเวรประจำวัน ซึ่งรับผิดชอบในการควบคุมตารางเวลาของค่ายทั้งหมดในวันที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ประกาศความเคลื่อนไหวและข่าวสารต่าง ๆ ในค่าย
- เป็นผู้พยากรณ์อากาศประจำวัน ซึ่งชาวค่ายต้องนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมธรรมชาติศึกษา มาใช้ในการพยากรณ์อากาศประจำวัน
- การแสดงสิ่งประดิษฐ์ของกลุ่ม นอกเหนือจากการสร้างสรรค์ส่วนบุคคลแล้ว แต่ละกลุ่มจะร่วมมือกันในการประดิษฐ์และสร้างสรรค์ผลงานของกลุ่มด้วย
- การให้ข้อคิดประจำวัน ทุกเช้าชีวิตของชาวค่าย อาจเริ่มต้นด้วยการให้ข้อคิดประจำวัน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะเสนอข้อคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ด้วยวิธีการบอกเล่า หรือโดยการแสดงสั้นๆ หรือการอภิปราย สัมภาษณ์ เป็นต้น

- การเสนอบทกลอนก่อนอาหาร หรือบทกลอน หรือคำประพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งอาจเป็นผลงานของกลุ่มหรือบุคคลก็ได้

- การจัดบ้านสะอาด เพื่อเป็นการกระตุ้นความร่วมมือกัน และสร้างสุขลักษณะนิสัยจึงมีการแข่งขันการจัดบ้านสะอาดประจำวัน ตลอดระยะเวลาของการจัดค่ายมีการประกาศและมอบธงประจำบ้านสะอาด

- เวรจัดอาหารประจำวัน เพื่อฝึกให้รู้จักการเป็นผู้ให้บริการและผู้รับบริการ และยังสามารถสอดแทรกคุณธรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมเช่น การกล่าวคำขอบคุณหรือการกล่าวคำสุภาพแก่ผู้ที่ให้บริการเรา อย่างนี้เป็นต้น

- กิจกรรมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมประเพณี เช่น ภาษาเหนือวันละคำ รายการอาหารเหนือประจำวัน(แม่บ้านสมองใส) ฯลฯ เพื่อฝึกให้ชาวค่ายรู้จักสนใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ไปจัดตั้งค่ายอยู่ โดยแหล่งข้อมูลอาจได้จากชาวบ้านหรือสมาชิกค่ายด้วยกัน พี่เลี้ยงหรือวิทยากรที่เป็นประชาชนในเขตนั้นๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น

- กิจกรรมนิทานสอนใจ หรือนิทานก่อนนอน เป็นการฝึกให้สมาชิกร่วมมือกันทำงานเป็นทีม โดยการเสนองานอาจเป็นการเล่าเรื่องที่มีลีลาการใช้คำเสียง หรืออาจให้สมาชิกในกลุ่มที่เหลืร่วมแสดงประกอบการเล่าก็ได้ เมื่อเล่าจบแล้วก็มีการสรุปว่านิทานเรื่องนั้นๆ สอนหรือให้แง่คิดในเรื่องใด

- กิจกรรมระเบียบ ประเพณี หรือพิธีการต่างๆ สมาชิกค่ายอาจได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นำกิจกรรมที่เป็นพิธีการต่างๆ เช่น การสวดมนต์ การน่านั่งสมาธิ การเจริญธม การกล่าวต้อนรับผู้มาเยี่ยมค่าย การกล่าวขอบคุณวิทยากร การกล่าวแนะนำวิทยากร เป็นต้น ทั้งนี้เป็นการฝึกความเป็นผู้นำในสถานการณ์ต่างๆ ฝึกความกล้าหาญ หรืออาจใช้วิธีการอาสาสมัคร (Volunteer) แทนการมอบหมายงานล่วงหน้าก็ได้ และควรมีการให้คำชมอาสาสมัครในกิจกรรมนั้นๆ ตามสมควร

ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้เป็นตัวอย่างกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นในค่ายพักแรมและค่ายเยาวชนและเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังมีกิจกรรมทางด้านอื่นๆ ที่น่าสนใจและมีจุดประสงค์สอดคล้องต่อการพัฒนาเยาวชนอีกมาก ซึ่งผู้สนใจควรศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

การประเมินผลค่ายพักแรม

การประเมินผล หมายถึง การกำหนดค่าหรือตีค่าในสิ่งที่ต้องการจะทราบในทางรวม (เขาวดี วิบูลย์ศรี, 2526)

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจ(สมหวัง พิทยานูวัฒน์, 2528)

การประเมินผลค่ายพักแรมหมายถึง การกำหนดคุณค่าของการจัดค่ายพักแรมว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไร แมนเลย์(Manley,1952) ได้เสนอว่า การประเมินผลค่ายพักแรมควรเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ตอบปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ชาวค่ายยอมรับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของโปรแกรมมากน้อยแค่ไหน
2. ชาวค่าย ผู้ปกครอง ครู และคณะที่ปรึกษา ได้รับคุณค่าที่สำคัญอย่างไร
3. สามารถประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ ที่ได้จากการอยู่ค่ายพักแรม ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้มากน้อยแค่ไหน
4. สามารถนำความรู้ที่เรียน ไปใช้กับประสบการณ์ในการอยู่ค่ายพักแรมได้หรือไม่
5. ความคิดเห็นของชาวค่าย ผู้ปกครอง ครูและที่ปรึกษาที่มีต่อการบริหารค่ายพักแรมเป็นอย่างไร

จะเห็นได้ว่าการจัดค่ายพักแรมให้ได้ผลดีและมีความพร้อมอย่างเต็มรูปแบบนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เพราะว่าการประเมินผลที่เกิดขึ้นในตัวคนของชาวค่ายทั้งหลายนั้น เป็นเรื่องบ่งบอกได้เป็นอย่างดีและ ไม่สามารถหลบเลี่ยงหรือปกปิดสิ่งที่เป็นผลผลิตของค่ายพักแรมในแต่ละค่ายได้ เลยว่า สิ่งใดมีความเหมาะสมอย่างไร

ลักษณะพิเศษ ปัญหา และข้อจำกัดของค่ายพักแรม

ลักษณะพิเศษของค่ายพักแรม ได้มีการศึกษากันมากเกี่ยวกับลักษณะของค่ายพักแรมว่า เหตุใดกิจกรรมค่ายพักแรม ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการสำคัญที่ใช้สำหรับการอบรม ผลสรุปที่ได้จากการศึกษาและรายงานการวิจัยของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2532) พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ค่ายพักแรมได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า และเป็น เครื่องมือที่เหมาะสมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็เนื่องจาก กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากกิจกรรมของสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมและประสบการณ์กลางแจ้ง ซึ่งเปิดโอกาสให้ชาวค่ายได้ประสบการณ์ตรงในชีวิตกลางแจ้ง การใช้ชีวิตกลางแจ้งโดยตรง จะทำให้ชาวค่ายมีชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอย่างแท้จริง ทำให้ได้มีโอกาสศึกษาและมีประสบการณ์เรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์
2. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมมีลักษณะเป็นชุมชน ซึ่งชุมชนดังกล่าวได้รับการจัดและควบคุมโดยชาวค่ายเอง ชุมชนชาวค่ายจำลองชุมชนในชีวิตจริง ซึ่งอาจทำให้เห็นถึงการ

ปกครอง ครอบครัว สุขภาพ การจัดการ นันทนาการ และศาสนา เพราะเหตุที่ค่ายพักแรมเป็นรูปแบบของชุมชนแบบง่าย ๆ จึงสามารถสะท้อนให้เห็นรูปแบบการเข้าร่วมและแข่งขันกันระหว่างชาวค่ายในชุมชนของชาวค่าย และหลักสูตรหรือกิจกรรมในค่าย ต่างก็เกี่ยวโยงกันในการพัฒนาแต่ละคน ชุมชนชาวค่ายตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เดียว คือ เพื่อความเจริญ สุข และการพัฒนาของชาวค่าย ไม่มีช่องว่างระหว่างโรงเรียนและบ้านที่เราจะต้องจำกัด ไม่มีแรงดันของสังคมที่จะทำให้คุณค่าของการศึกษา และเป้าหมายเปลี่ยนแปลงไป

3. ชีวิตของชาวค่ายทุกคนได้รับการพัฒนาไปเป็นคน และเป็นธรรมชาติอย่างเต็มที่

4. หลักสูตรของค่ายไม่ได้เน้นแต่เฉพาะกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ แต่เป็นการเกี่ยวพันกันระหว่างประสบการณ์และกิจกรรมในชุมชน ชาวค่ายกับกระบวนการพัฒนาทางสังคมและทางการศึกษาผสมผสานกัน

5. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมไม่เป็นลักษณะตายตัวเหมือนกิจกรรมของสถาบันสังคมอื่น ๆ ไม่มีการกำหนดวิชาตายตัว ยึดถือความสนใจและความต้องการของชาวค่าย เป็นสำคัญ เพื่อที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจและเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

6. ค่ายพักแรมมีลักษณะพิเศษอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือ จัดกลุ่มชาวค่ายเป็นกลุ่มเล็ก ซึ่งถือกันว่าเป็นสัปดาห์ในการพัฒนาสังคมชาวค่ายแต่ละคน เป็นกลุ่มที่ทำให้ชาวค่ายได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นความต้องการที่จะยอมรับและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดของแรงจูงใจในการพัฒนานิสัยใจคอ เป็นประสบการณ์ของการให้และรับ ซึ่งจะ ทำให้ทัศนคติและความประพฤติดีขึ้น

7. บรรยากาศและที่ตั้งค่ายพักแรม จะก่อให้เกิดสภาพอย่างดีในการปรับปรุงบุคลิกภาพและพัฒนาเด็กและเยาวชน การที่ห่างไกลจากครอบครัวและผู้คนอื่น ๆ ที่เด็กและเยาวชนคุ้นเคยและพึ่งพา จะทำให้เด็กและเยาวชนได้พึ่งตนเองและเป็นอิสระต่อตนเองมากขึ้น อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาวุฒิภาวะของเด็กและเยาวชนต่อไป ค่ายพักแรมแบบที่มีการกระจายอำนาจให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเป็นตัวของตัวเองนั้น จะสร้างให้เขาเป็นผู้มีความคิดอิสระและควบคุมตนเองได้ ค่ายพักแรมยังสามารถพัฒนาอารมณ์ของเด็กและเยาวชน ในเรื่องการเห็นคุณค่าของตนในความสำเร็จต่าง ๆ ที่ทำขณะอยู่ค่ายพักแรม

8. การอยู่ค่ายพักแรมมีลักษณะพิเศษในการนำเอาความคิดทางด้านประชาธิปไตยมาสู่การปฏิบัติ ในค่ายเด็กและเยาวชนจะต้องอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเสมอภาค การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การตัดสินใจและทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมชาวค่าย อันจะเป็นแนวทางในการนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

ปัญหาและข้อจำกัดของค่ายพักแรม จากคุณลักษณะพิเศษของค่ายพักแรมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าค่ายพักแรมมีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปสู่การให้บริการในด้านการนันทนาการทางการศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ แต่ค่ายพักแรมก็มีปัญหาอันเป็นข้อจำกัดที่ควรจะนำมาพิจารณาด้วย คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(2532) ได้สรุปปัญหาในการจัดค่ายพักแรมตามทรรศนะคติของผู้ทำงานระดับปฏิบัติการ มีดังนี้

1. ปัญหาของการจัดค่ายพักแรม ด้านการวางแผน ประสบปัญหาในเรื่องการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และยานพาหนะต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือ การเตรียมการไม่สมบูรณ์ เวลามีน้อย
2. ด้านการจัดการส่วนมากไม่ค่อยมีปัญหา มีบ้างก็คือ การขาดเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน
3. ด้านระยะเวลาการจัดค่ายพักแรม พบว่าส่วนมากไม่ค่อยมีปัญหา
4. ด้านความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนมากไม่มีปัญหา
5. ด้านบุคลากร ส่วนมากปัญหาที่พบมักจะเกิดจากการที่บุคลากรไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีไม่เพียงพอ
6. ด้านกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากไม่มีปัญหา ปัญหาที่พบเล็กน้อยได้แก่ ไม่กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบน้อย มีความหลากหลายในเรื่องอายุ
7. ด้านวัตถุประสงค์และอุปกรณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ มีไม่เพียงพอกับการใช้งานแต่ก็มีหลายหน่วยงานที่ไม่มีปัญหาด้านนี้
8. ด้านงบประมาณ ส่วนมากมีปัญหาในเรื่องงบประมาณ มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอ แต่ก็มีบางหน่วยงานที่ไม่มีปัญหา

คิมอก(Dimock, 1952) ได้ชี้ให้เห็นว่า ข้อจำกัดของค่ายพักแรมที่สำคัญ มี 4 ประการที่จะทำให้การดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1. การจัดค่ายพักแรมไม่มีโปรแกรมกิจกรรม ไม่มีผู้นำหรือผู้บริหารค่ายที่มีประสิทธิภาพพอ ก็จะทำให้ค่ายพักแรมนั้นประสบความล้มเหลวได้ง่าย
2. ช่วงเวลาในการจัดค่ายพักแรม มีระยะสั้นเกินไป สมาชิกชาวค่ายไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จึงมีความสับสนระหว่างสิ่งแวดล้อมใหม่ในค่ายพักแรม กับสิ่งแวดล้อมเก่าที่บ้าน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นี้ เป็นประเด็นสำคัญที่ควรจะได้แสวงหาแนวทางเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป
3. ขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชาวค่ายกับผู้นำค่ายพักแรมอาจจะด้วยเหตุที่ว่า การขาดประสบการณ์ หรือการที่ชาวค่ายมีความเจริญเติบโตที่แตกต่างกัน จะทำให้เกิดสิ่งที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรได้
4. วิสัยทัศน์ของผู้อำนวยความสะดวกค่ายพักแรมไม่กว้างไกล

ประมวลรายวิชาที่เกี่ยวกับการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษา

นับตั้งแต่ได้มีการตั้งโรงเรียนการฝึกหัดครูขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2414 ได้สถาปนากระทรวงศึกษาธิการขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาของ ประเทศ จากนั้นการผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาถูกก่อตั้งขึ้นโดย คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้ทำการผลิตเป็นสถาบันแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2500 โดยมีการจัดตั้งภาควิชาพลศึกษาขึ้นพร้อมกับการสถาปนาคณะครูศาสตร์ หลังจากนั้นได้มีการผลิตครูพลศึกษาระดับปริญญาเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ โดยในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันราชภัฏทั่วประเทศ 36 แห่งและวิทยาลัยพลศึกษาทั่วประเทศอีก 17 แห่ง ซึ่งในปัจจุบันจัดหลักสูตรร่วมกับสถาบันราชภัฏที่อยู่พื้นที่เดียวกัน สถาบันต่าง ๆ เหล่านี้ มีการจัดหน่วยกิตในหลักสูตรการผลิตครูพลศึกษาที่ต่างกันไป แต่ทุกสถาบันที่ผลิตครูพลศึกษา จะต้องมีการกำหนดรายวิชาของการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ค่ายพักแรมไว้ด้วยทุกครั้ง เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษาที่จบการศึกษาจากสถาบันที่ผลิตครูพลศึกษาไปแล้ว สามารถไปเป็นผู้นำการอยู่ค่ายพักแรมหรือเป็นผู้จัดค่ายพักแรมได้ในระดับหนึ่ง ส่วนจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ต้องขึ้นอยู่กับรายละเอียดของการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำตัวอย่างประมวลรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาที่เกี่ยวกับการอยู่และการจัดค่ายพักแรมของสถาบันต่าง ๆ คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันราชภัฏ และวิทยาลัยพลศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาควิชาพลศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการจัดสอนวิชาการเป็นผู้นำค่ายพักแรม สำหรับบัณฑิตระดับปริญญาตรีของภาควิชา โดยกำหนดให้เป็นวิชาบังคับเลือก และมีคำอธิบายรายวิชาเกี่ยวกับลักษณะวิชา โดยนำมาจากประมวลรายวิชา (Course Syllabus) การเป็นผู้นำค่ายพักแรม (Camp Leadership) ไว้ดังนี้

คำอธิบายรายวิชาการเป็นผู้นำค่ายพักแรม

รู้จักการจัดการการจัดค่ายพักแรมประเภทต่าง ๆ คุณสมบัติของผู้นำค่ายพักแรม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำค่ายกับผู้อยู่ค่ายพักแรม ขั้นตอนการดำเนินการ การจัดประเมินผล การไปอยู่ค่ายพักแรม นำความรู้ไปใช้ในสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
2. เพื่อนำความรู้ไปใช้ในสภาพเป็นจริงและถูกต้อง
3. เพื่อให้มีความสามารถนำกิจกรรมเป็นสื่อในการทำงานเป็นกลุ่ม
4. เพื่อการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มสัมพันธ์

เนื้อหาวิชาที่สอน

1. ประวัติความเป็นมาของการอยู่ค่ายพักแรม วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม
2. การจัดการก่อนการอยู่ค่ายพักแรมและระหว่างการอยู่ค่ายพักแรม
3. ขั้นตอนการปฏิบัติการ ไปอยู่ค่ายพักแรม
4. ประเภทของค่ายต่าง ๆ
5. คุณลักษณะของผู้นำค่ายและคุณลักษณะของผู้นำกิจกรรมค่ายพักแรม
6. กิจกรรมระหว่างการอยู่ค่ายพักแรม
7. หลักการการตรวจค่ายพักแรม
8. การจัดการรวบยอดเพื่อเตรียมตัวไปปฏิบัติภาคสนาม

การวัดและการประเมินผล

1. ต้องผ่านการเรียน
2. งานที่มอบหมาย
3. สอบทฤษฎี
4. ปฏิบัติภาคสนาม

หมายเหตุ นิสิตต้องออกค่าใช้จ่ายเอง ระหว่างการออกฝึกภาคสนาม 3-5 วัน

การจัดการค่ายพักแรมของภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหลักสูตรวิชาการเป็นผู้นำค่ายพักแรม (Camp Leadership) จะมีการ ไปอยู่ค่ายพักแรมทุกเทอมที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เวลาในการ ไปอยู่ค่ายพักแรมจำนวน 2- 4 วัน ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่อาจารย์ผู้สอน คิดต่อไว้ล่วงหน้า ในขั้นการเตรียมการ งบประมาณในการใช้จ่าย นิสิตจะเป็นผู้จ่าย โดยการคำนวณการใช้จ่ายของอาจารย์ผู้สอนโดยเฉลี่ยต่อคน การจัดกิจกรรมในระหว่างการอยู่ค่ายพักแรมจะเป็น ไปในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มของตนเองในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม การ

ปรุงอาหาร การเดินทางไกล การแสดงกิจกรรมรอบกองไฟ มีการประเมินผลโดยการสังเกตไม่นำผลการประเมินแจ้งให้ชาวค่ายทราบ แต่ไว้เป็นข้อมูลในการจัดค่ายพักแรมในครั้งต่อไป

การดำเนินกิจกรรมของชาวค่ายผู้จัดจะไม่เข้มงวดมากนักเนื่องจาก ในวิชาดังกล่าวเป็นวิชาบังคับเลือกและอนุญาตให้นิสิตในคณะอื่น ๆ ลงทะเบียนเรียนได้ด้วยยังเป็นการปรับตัวเข้าหากัน การดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขของชาวค่ายเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้กิจกรรมของการอยู่ค่ายพักแรมเป็นสื่อในการเรียนรู้

ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการจัดสอนวิชาการอยู่ค่ายพักแรมและวิชาการจัดค่ายพักแรม สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีของภาควิชาโดยกำหนดให้เป็นวิชาบังคับเลือกและมีคำอธิบายรายวิชาเกี่ยวกับลักษณะวิชา โดยนำมาจากประมวลรายวิชาการอยู่ค่ายพักแรม(Camping) และประมวลรายวิชาการจัดค่ายพักแรม(Camp Management) ไว้ดังนี้

คำอธิบายรายวิชาการอยู่ค่ายพักแรม

ศึกษาประวัติและวิวัฒนาการของค่ายพักแรมในยุคต่าง ๆ คุณค่าของค่ายพักแรม ในด้านพัฒนาบุคคล ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ประเภทของค่ายพักแรม องค์การที่จัดค่ายพักแรม การปฏิบัติตนเป็นชาวค่ายพักที่ดี การจัดและดำเนินงานค่ายพักแรมโดยสังเขป

ความมุ่งหมาย

1. การให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอยู่ค่ายพักแรม
2. เพื่อให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ค่ายพักแรม
3. เพื่อให้นิสิตได้ฝึกหัดเป็นชาวค่ายที่ดี

เนื้อหาวิชา

1. ความหมาย ความสำคัญ และความมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรม
2. คุณค่าของค่ายพักแรม
3. ประวัติค่ายพักแรม
4. ประเภทของค่ายพักแรม
5. องค์การที่จัดค่ายพักแรม
6. การปฏิบัติตนเป็นชาวค่ายที่ดี
7. การจัดดำเนินงานค่ายพักแรมโดยสังเขป

แนวการเรียนการสอน

1. บรรยายและอภิปราย
2. ภาพยนต์ ภาพนิ่ง ประกอบคำบรรยาย
3. เชิญวิทยากรบรรยายเป็นครั้งคราว
4. ศึกษาและดูงานนอกสถานที่
5. ภาคปฏิบัติสนาม(ในสถานที่)
6. ภาคปฏิบัติสนาม(นอกสถานที่)

แนวการประเมินผล

แบ่งการประเมินผล ดังนี้

1. ภาคทฤษฎี 100 คะแนน
 - 1.1 เวลาเรียนและความสนใจ
 - 1.2 สอบกลางภาค
 - 1.3 ภาคนิพนธ์
 - 1.4 สอบปลายภาค
2. สอบปฏิบัติสนาม 100 คะแนน

คำอธิบายรายวิชาการจัดค่ายพักแรม

การจัดและดำเนินงานค่ายพักแรมประเภทต่างๆ การจัดบริหารบุคคล โปรแกรมการเงิน อุปกรณ์ สถานที่ การสุขภาพ ทักษะและเทคนิคการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในค่ายพักแรม การประเมินผลค่ายพักแรม

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการจัดและดำเนินการค่ายพักแรม
2. เพื่อให้บัณฑิตมีการจัดการดำเนินการและฝึกหัดการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี โดยใช้กิจกรรมค่ายพักแรมเป็นสื่อ

เนื้อหาวิชา

1. ความรู้เบื้องต้นของการอยู่ค่ายพักแรม
2. กระบวนการจัดการอยู่ค่ายพักแรม

3. การดำเนินการการอยู่ค่ายพักแรม

- การเขียนโครงการ
- การบริหารงานบุคคล
- การบริหารการเงิน
- การบริหารอุปกรณ์
- การบริหารงานสุขภาพ
- การสร้างโปรแกรมกิจกรรม
- งานสารบรรณ และการติดต่อ
- เกณฑ์การเลือกสถานที่ตั้งค่ายพักแรมที่ดี
- ความปลอดภัยการอยู่ค่ายพักแรม
- การปฐมพยาบาลกับการอยู่ค่ายพักแรม

4. เทคนิคการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีในค่ายพักแรม

5. วิธี การประเมินผลการอยู่ค่ายพักแรม

- เทคนิค และวิธีการในการจัดและประเมินผลการอยู่ค่ายพักแรม

6. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดค่ายพักแรม

7. แนวโน้มค่ายพักแรมในอนาคต

หมายเหตุ นิสิตที่ลงเรียนวิชาการจัดค่ายพักแรม ต้องผ่านการเรียนวิชาการอยู่ค่ายพักแรมมาก่อน

แนวการเรียนการสอน

1. บรรยายและอภิปราย
2. ฉายภาพยนตร์ และภาพนิ่งประกอบคำบรรยาย
3. เชิญวิทยากรบรรยายเป็นครั้งคราว
4. ศึกษาและดูงานนอกสถานที่
5. ภาคปฏิบัติสนาม(ในสถานที่)
6. ภาคปฏิบัติสนาม(นอกสถานที่)

แนวการประเมินผล

ภาคทฤษฎี

- เวลาเรียน และความสนใจ
- สอบกลางภาค
- รายงานและภาคปฏิบัติสนามในสถานที่

- สอบปลายภาค
ภาคปฏิบัติสนามนอกสถานที่

การจัดค่ายพักแรมของภาควิชาต้นทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในหลักสูตรวิชาการอยู่ค่ายพักแรม จะมีการอยู่ค่ายพักแรม ตามสถานที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่เดิมกับครั้งก่อน ๆ เพราะจะสะดวกในการจัดการค่ายและการจัดกิจกรรมในระหว่างการอยู่ค่าย แต่ก่อนที่จะมีการออกไปอยู่ค่ายพักแรมจริง จะมีการเตรียมตัวของนิสิตที่เรียน โดยการทดลองปฏิบัติภาคสนามในสถานศึกษาก่อน 1 ครั้ง ไม่มีการค้างแรมเรียนรู้และปฏิบัติเฉพาะกิจกรรมบางส่วนที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายงานให้ การอยู่ค่ายพักแรมจริง ซึ่งใช้เวลารวม 6 คืน 4 วัน (รวมการเดินทาง) จะมีการอยู่ค่ายร่วมกันกับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งเป็นวิชาบังคับเลือกของมหาวิทยาลัยบูรพา และในบางครั้งยังรวมนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปร่วมอยู่ค่ายพักแรมพร้อมกัน โดยการร่วมมือและประสานงานของอาจารย์ผู้สอนของทั้ง 3 สถาบัน การจัดกิจกรรมระหว่างการอยู่ค่ายพักแรมจะเน้นการมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ค่ายพักแรมรวมทั้งการฝึกหัดการเป็นชาวค่ายที่ดี ส่วนการประเมินผลใช้การสังเกตพฤติกรรมของชาวค่ายเป็นส่วนใหญ่

ส่วนวิชาการจัดค่ายพักแรมจะมีการกำหนดให้นิสิตที่ผ่านการอยู่ค่ายพักแรมมาแล้วเท่านั้นที่จะลงทะเบียนเรียนได้ และจะต้องเป็นผู้จัดค่ายพักแรมจริง และกระทำด้วยตนเองเกือบทั้งหมด โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา และจะใช้เวลาการจัดค่ายพักแรมจริงจำนวน 3 วัน 2 คืน โดยเป็นการเป็นผู้นำและผู้จัดค่ายพักแรมทุกชั้นตอน

ภาคพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มีการจัดสอนวิชา ค่ายพักแรมและการศึกษานอกสถานที่ (Camping and Outdoor Education) สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีของภาควิชา โดยกำหนดให้เป็นวิชาบังคับเลือกและมีคำอธิบายรายวิชาเกี่ยวกับลักษณะวิชา โดยนำมาจากประมวลรายวิชา (Course Syllabus) ดังนี้

คำอธิบายรายวิชาค่ายพักแรมและการศึกษานอกสถานที่

ประวัติความเป็นมาของการศึกษานอกสถานที่และการอยู่ค่ายพักแรม ประเภทของการจัดค่ายพักแรมและการจัดกิจกรรม การรู้จักใช้วัตถุทางธรรมชาติ สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม ลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำค่ายพักแรม การประเมินการอยู่ค่ายพักแรม รวมทั้งการปฏิบัติการอยู่ค่ายพักแรม 1 สัปดาห์

การจัดค่ายพักแรมของภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในหลักสูตรวิชาค่ายพักแรมและการศึกษานอกสถานที่ (Coumping and Outdoor Education) โดยกำหนดให้ผู้ลงทะเบียนเรียน จะต้องไปอยู่ค่ายพักแรมตามสถานที่ และวันเวลาที่อาจารย์ผู้สอน กำหนดไว้ โดยใช้เวลาในการอยู่ค่ายพักแรม 1 สัปดาห์ โดยเน้นการใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติอย่าง สมถะ การฝึกการทำงานเป็นทีม ลักษณะของการเป็นผู้นำและการกล้าตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ อาจารย์ผู้สอน วิทยากรและชาวค่ายจะมีสภาพความเป็นอยู่ในค่ายพักแรมคล้ายกันทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นการปรุงอาหาร รับประทานอาหาร ที่พัก ฯลฯ

ทางภาควิชา ได้กำหนดให้มีการอยู่ค่ายพักแรมของนิสิตในภาควิชาพลศึกษาว่า ตลอด การศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกคนต้องไปอยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อย 2 ครั้ง โดยครั้งแรกจะ ไปปรับ ประสบการณ์การเป็นชาวค่ายที่ดี และครั้งที่สองจะต้องไปเป็นที่เสี่ยงชาวค่ายและจะมีการเปิดรับ สมาชิกและมีการคัดเลือกนิสิตที่สนใจ พร้อมทั้งได้ไปมาแล้ว 2 ค่าย อาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้คัดเลือก จากผลงานที่ผ่านมาในค่ายก่อน ๆ ความประพฤตินิสิต ลักษณะ ในการเป็นผู้นำและผู้จัดค่ายพัก แรมที่ดี โดยนิสิตต้องรวมกลุ่มและเสนอเป็น โครงการพร้อมรายงานการคืบหน้าของการเตรียมการ ตลอดเวลา ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ผู้สอน และทุกครั้งก่อนออกอยู่ค่ายจริง จะต้องการ เตรียมค่ายในภาคปฏิบัติที่ภาควิชาก่อนทุกครั้ง ส่วนการประเมินผลจะมีทั้งส่วนที่เป็นการสังเกต พฤติกรรม จากผลงานชาวค่าย ซึ่งเห็น ได้ชัดเจนและการประเมินเป็นเอกสารในบางครั้ง

จะเห็นได้ว่าทางภาควิชาเห็นความสำคัญของการอยู่ค่ายพักแรมจึงจัดให้มีการอยู่ค่าย พักแรมอย่างค่อเนื่อง โดยนิสิตมีส่วนร่วมในการจัดและเป็นที่ยังพอใจของนิสิตระดับหนึ่งซึ่งจะ เห็น ได้จากการที่แข่งขันกันเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การพิจารณาของคณะกรรมการ เพื่อไปเป็นผู้จัดค่าย พักแรมในครั้งต่อไป

สถาบันราชภัฏ 36 แห่งทั่วประเทศไทย ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาการอยู่ค่าย พักแรม(Camping) ซึ่งหลักสูตรเปิดเป็นวิชาบังคับเลือกและมีรายละเอียดของลักษณะวิชาการอยู่ค่าย พักแรม(Course Description) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

“ประวัติ ความมุ่งหมาย ลักษณะของค่ายพักแรม ความสัมพันธ์ของการอยู่ค่าย พักแรมกับการศึกษานอกสถานที่ ชนิดของค่ายพักแรม อุปกรณ์การจัด โปรแกรมผู้นำอยู่ค่ายพักแรม การวัดและประเมินผล การอยู่ค่ายภาคปฏิบัติ”

การจัดค่ายพักแรมของภาควิชาพลศึกษาและสันตนาการ คณะครุศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏ ได้จัดให้มีการอยู่ค่ายพักแรมของนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาการอยู่ค่ายพักแรม โดยส่วนมาก จะใช้เวลา 2-3 วัน ในลักษณะที่อาจารย์ผู้สอน เน้นฝึ กการเป็นชาวค่ายที่ดี การรู้จักการอยู่ร่วมกัน การทำงานเป็นทีมโดยไม่มีปัญหา แต่มีความสุขด้วยกันทุกคน ในบางแห่งจะใช้เวลา 3 - 5 วัน ซึ่งจะ

เน้นในลักษณะของการฝึกการเป็นผู้นำค่ายพักแรม การจัดค่ายพักแรม ส่วนมากไม่ค่อยมีนักศึกษาจากสาขาที่ไม่ใช่พลศึกษามาลงทะเบียนเรียนร่วมเหมือนกับนิสิตของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่งทั่วประเทศไทย ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา การอยู่ค่ายพักแรม (Camping) ซึ่งหลักสูตรเปิดเป็นวิชาบังคับเลือกและมีรายละเอียดของลักษณะวิชาการอยู่ค่ายพักแรม (Course Description) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

“ศึกษาความหมาย ความมุ่งหมาย ประวัติการอยู่ค่ายพักแรม ประเภท - ชนิดของค่ายพักแรม กิจกรรมค่ายพักแรม ข้อบังคับและระเบียบการค่ายพักแรม ฝึ กปฏิบัติการอยู่ค่ายพักแรม”

การจัดค่ายพักแรมของวิทยาลัยพลศึกษาในแต่ละแห่งจะมีการจัดเตรียมไว้ให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในวิชาดังกล่าว ได้ฝึกในการอยู่ค่ายพักแรมโดยเน้นการเป็นชาวค่ายที่ดีและอาจนำกิจกรรมบางอย่างมาประยุกต์ใช้ในการผสมผสานกับกิจกรรมทางพลศึกษารวมทั้งการฝึกในลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนจะให้งานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในระหว่างอยู่ค่ายพักแรมแล้วนำเสนอก่อนออกปฏิบัติการจริงแต่ต้องผ่านเกณฑ์ของอาจารย์ผู้สอนก่อนแล้วจึงนำไปใช้ในค่ายจริง การประเมินในหลายๆแห่งยังออกมาในรูปของการสังเกตพฤติกรรม แต่ก็ยังมีบางแห่งใช้ร่วมกันทั้งการสังเกตพฤติกรรม การคุณภาพจากผลงานชาวค่ายและแบบประเมินผล

จากการจัดของสถาบันผลิตครูพลศึกษาต่างๆที่ได้นำมาเป็นตัวอย่างในบางส่วนของสถาบันผลิตครูพลศึกษาทั้งหมด จะเห็นว่ามีสิ่งที่คล้ายกันและแตกต่างกันของลักษณะในเรื่องการจัดค่าย การจัดกิจกรรมระหว่างการอยู่ค่ายพักแรม การประเมินผลและอื่น ๆ ดังนี้คือ

1. สิ่งที่คล้ายกันแต่สถาบันในส่วนมากจะเป็นการเรียนในวิชาบังคับเลือก จะมีชาวค่ายที่พร้อมในการอยู่ค่ายพักแรม เนื่องจากเป็นการเลือกเรียนของนิสิต - นักศึกษาที่ไม่ได้เรียนอยู่ในสาขาหรือภาควิชาพลศึกษา มีการจัดเตรียมการแต่มากรน้อยเพียงใดอยู่ที่การให้ความสำคัญ และศักยภาพของสถาบันนั้นๆ การเดินทางจะใช้รถยนต์ ภาพรวมกิจกรรมจะเน้นการเป็นชาวค่ายที่ดี มีการติดตามผลด้านพฤติกรรมของชาวค่าย หลังจากกลับมาจากการอยู่ค่ายพักแรมแล้วจำนวนน้อยหรือไม่มีเลย

2. สิ่งที่แตกต่างกันและหลากหลายในการจัดค่ายพักแรมของแต่ละสถาบันส่วนมากจะต่างกันในเรื่องรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน เช่น การเตรียมการ การจัดกิจกรรมรายละเอียดเหล่านี้เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากผู้ที่ไม่ได้สัมผัสหรือใกล้ชิดกับการจัดค่ายพักแรมอาจมองข้ามหรือมองไม่เห็นความสำคัญ

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบอีดีเอฟอาร์(EDFR : Ethnographic Delphi Futures Research)

จุมพล พูนภัทรชีวิน(2530) ได้พัฒนาเทคนิควิจัยอนาคตแบบ EDFR ขึ้นและได้ทดลองใช้ครั้งแรกกับงานวิจัยเรื่อง "Alternative Futures Of Thai University: An EDFR study" และในปีถัดมาได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร Cultural and Educational Futures โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอเทคนิคการวิจัยแบบใหม่ที่เรียกว่า อีดีเอฟอาร์(EDFR : Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผสมผสานระหว่างเทคนิคอีเอฟอาร์ (EFR : The Ethnographic Futures Research) และเดลฟาย(Delphi) เข้าด้วยกัน

เทคนิคการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์(EDFR : Ethnographic Delphi Futures Research)

เทคนิคการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์(EDFR) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคต เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิคอีเอฟอาร์(EFR) และเดลฟาย(Delphi) เข้าด้วยกัน การรวมข้อดีของสองเทคนิค จะช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิคเป็นอย่างดี โดยหลักการแล้วเทคนิคอีดีเอฟอาร์(EDFR) จะคล้ายกับ เดลฟาย(Delphi) เพียงแค่ได้มีการปรับปรุงวิธีการให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น โดยในรอบแรกของการวิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แบบอีเอฟอาร์(EFR) ที่ปรับปรุงแล้ว หลังจากการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามรูปแบบของเดลฟาย เพื่อทำการกรองความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ(Consensus) ซึ่งมักกระทำ 2 - 3 รอบ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มที่เป็นไปได้มากและมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสรุปเขียนเป็นอนาคตภาพ ซึ่งก็คือผลการวิจัยนั่นเอง

เพื่อให้เข้าใจถึงความคิดพื้นฐานและระเบียบวิธีวิจัยของอีดีเอฟอาร์(EDFR) ได้ดีขึ้น ในเนื้อหานี้จะอธิบายถึงความเชื่อพื้นฐานของอนาคตนิยม(Futurism) จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต(Futures Research) เทคนิคเดลฟาย(Delphi) และอีเอฟอาร์(EFR)

ความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคต นักอนาคตนิยมมีความเชื่อพื้นฐานว่า

1. อนาคตเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
2. ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับอนาคต มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของมนุษย์
3. เชื่อว่ามนุษย์สามารถที่จะควบคุมและสร้างอนาคตได้

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตไม่ใช่อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้อง หากแต่อยู่ที่การสำรวจและการศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือเป็นเรื่องของการศึกษาที่มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นและป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือหาทางที่จะเผชิญแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นอย่างมีประสิทธิภาพถ้าเกิดขึ้นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นข้อมูลจากการวิจัยอนาคตจึงเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ ตลอดจนถึงการกำหนดยุทธวิธี (Strategies) และกลวิธี (Tactic) ที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ และการป้องกันอนาคตที่ไม่พึงประสงค์

เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (The Delphi Technique)

เดลฟายเป็นเทคนิคการทำนายที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิจัยของ Rand Corporation คือ เซลเมอร์ คัลกี และริชเชอร์ (Helmer, Dalky and Rescher) เมื่อประมาณกว่า 2 ทศวรรษมาแล้ว ปัจจุบันเดลฟายเป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในเกือบทุกวงการทั้ง ธุรกิจ การเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ การสาธารณสุข การศึกษา และด้านอื่น ๆ นอกจากเทคนิคเดลฟายจะเป็นเทคนิคการวิจัยและคาดการณ์อนาคตแล้ว เดลฟายยังเป็นเทคนิคการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้รับข่าวสารและแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญระหว่างกัน โดยไม่มีการเผชิญหน้ากัน โดยตรงเช่นเดียวกับการระดมสมอง (Brain Storming) หรือการประชุมแบบอื่น ๆ

เดลฟายรูปแบบเดิมมีลักษณะเฉพาะ คือมีการปรับปรุงไปบ้าง แต่หลักการและระเบียบวิธีใหญ่ ๆ ยังเหมือนเดิม คือการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ โดยการขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทำการคาดการณ์ว่าภายในเวลาที่กำหนด เช่น อีก 20 ปีข้างหน้า จะมีเหตุการณ์ใดหรือแนวโน้มใดเกิดขึ้นบ้าง จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ และให้ข้อมูลป้อนกลับในรูปสถิติอย่างง่ายส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน พิจารณาคำตอบเดิมของคนเทียบกับกลุ่ม แล้วทำการคาดการณ์หรือตอบตามรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนดอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นผู้วิจัยก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ใหม่ แล้วอาจป้อนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้ง โดยปกติกระบวนการทำซ้ำ (Interactive Process) แบบนี้จะดำเนินอยู่ 2 หรือ 3 รอบ จนกว่าจะ

ได้คำตอบที่เป็นฉันทามติ(Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จุดมุ่งหมายของการทำซ้ำดังกล่าว ก็เพื่อที่จะกรอง(Refine) ความเชี่ยวชาญของกลุ่มผู้เชียวชาญนั่นเอง

สรุปขั้นตอนของกระบวนการเทคนิคเดลฟาย ได้ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ(Panel Experts) ผู้วิจัยต้องหาวิธีและทำการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีทั้งความรู้และความสามารถในเรื่องที่จะศึกษา โดยปกติมีปริมาณตั้งแต่สิบกว่าคนขึ้นไปจนอาจถึงเป็นร้อยคน ทั้งนี้ขึ้นกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ความซับซ้อนของเรื่องที่ศึกษา เวลาและงบประมาณในการวิจัย
2. กำหนดประเด็นแนวโน้มน และสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยทั่วไปมักเป็นไปในรูปของแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
3. ทำเดลฟายรอบที่หนึ่ง โดยการส่งแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญหรือการสัมภาษณ์(ตัวต่อตัวหรือการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์) หรือโดยการประชุมทางไกล
4. รวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรอบที่หนึ่ง
5. ทำเดลฟายรอบที่สอง โดยรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ(Statistical Feedback) ที่เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวม เช่น ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน(Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Range) ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคำตอบใหม่
6. ทำเดลฟายรอบที่สาม,รอบที่สี่,.....
7. สรุปและอภิปรายผล โดยการเสนอแนวโน้มนฉันทามติ(Consensus) ตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ แล้วอภิปรายเสนอแนะจากผลการวิจัย

เทคนิคการวิจัยแบบอีเอฟอาร์(EFR : The Ethnographic Futures Research)

ผู้พัฒนาเทคนิคการวิจัยแบบอีเอฟอาร์(EFR) คือศาสตราจารย์ ดร. โรเบิร์ต บี เท็กเตอร์ (Robert B. Textor) แห่งมหาวิทยาลัยแอสแตนด์ฟอร์ด สหรัฐอเมริกา เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากระเบียบวิธีวิจัยทางมนุษยวิทยา หรือที่เรียกว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณา(Ethnographic Research หรือ Ethnography)

อีเอฟอาร์(EFR) เป็นเทคนิควิจัยที่พยายามดึงเอาอนาคตสภาพ และค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มประชากรที่ศึกษา โดยการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่มีการชี้นำ (Non-Directive, Open-ended) โดยผู้วิจัยมีหัวข้อหรือประเด็นที่เตรียมไว้ประกอบเพื่อกันถิน แต่ไม่มีลักษณะการถาม

แบบชี้นำ หลักการสัมภาษณ์แบบนี้ถือว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ควบคุมการสัมภาษณ์ และมีอิสระในการให้การสัมภาษณ์อย่างเต็มที่ ลักษณะของการสัมภาษณ์แบบอีเอฟอาร์(EFR) ที่เด่นและแตกต่างไปจากการสัมภาษณ์แบบอื่น ๆ คือมีการแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นช่วง ๆ โดยอาจแบ่งตามหัวข้อที่สัมภาษณ์หรือตามช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ประมาณ 10 นาทีผู้สัมภาษณ์จะมีการสรุปการสัมภาษณ์ที่จบบันทึกไว้ หรือจากเทปบันทึกให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังและขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงคำให้สัมภาษณ์ได้ กระบวนการเช่นนี้เรียกว่า กระบวนการเทคนิคสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) โดยกระทำเช่นนี้จนจบการสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือคือมีทั้งความตรง(Validity) และความเที่ยง (Reliability) ของข้อมูลโดยปกติการสัมภาษณ์แบบนี้ จะประกอบด้วยอนาคตภาพที่เป็นทางเลือก(Alternative) 3 ภาพเรียงลำดับกันไปคือ อนาคตภาพทางดี(Optimistic -Realistic Scenario) อนาคตภาพทางร้าย (Pessimistic - Realistic Scenario) และอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด(Most-propable Scenario) อนาคตทั้ง 3 ภาพจะประกอบด้วยแนวโน้มในอนาคตที่ผู้ให้สัมภาษณ์คาดว่าจะมีโอกาส ที่จะเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีการใช้คำว่า สัจนิยม(Realistic) กำกับไว้ทั้งในอนาคตภาพทางดีและอนาคตภาพทางร้าย

เมื่อสัมภาษณ์ครบทั้ง 3 ภาพแล้ว ผู้สัมภาษณ์อาจสรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดอีกครั้ง และขอให้ผู้สัมภาษณ์ปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมคำสัมภาษณ์อีก หรืออาจนำผลการสัมภาษณ์ที่จบบันทึกไว้หรือบันทึกแถบเสียงไว้กลับไปเรียบเรียงใหม่และส่งผลการสัมภาษณ์ที่เรียบเรียงแล้ว(Protocal) ไปให้ผู้สัมภาษณ์อ่านและตรวจแก้ไขเป็นการส่วนตัวก็ได้ หลังจากนั้นก็นำผลการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาฉันทามติ(Consensus) ระหว่างกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แล้วนำมาหาแนวโน้มที่มีฉันทามติเขียนเป็นอนาคตภาพ ซึ่งเป็นผลการวิจัย

สรุปขั้นตอนของเทคนิคการวิจัยแบบอีเอฟอาร์(EFR) มีดังนี้คือ

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. สัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ
 - 2.1 เป็นแบบเปิดและไม่มีการชี้นำ(Non - Directive , Open-ended)
 - 2.2 เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง(Semi-Structured Interview) คือมีการเตรียมประเด็นที่จะสัมภาษณ์ไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว
 - 2.3 ใช้เทคนิคสรุปสะสม(Cumulative Summarization)
 - 2.4 สัมภาษณ์อนาคตภาพ 3 แบบ
 - 2.4.1 อนาคตภาพทางดี(Optimistic -Realistic Scenario)
 - 2.4.2 อนาคตภาพทางร้าย(Pessimistic - Realistic Scenario)

2.4.3 อนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด(Most-probable Scenario)

3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ฉันทามติ

4. เขียนอนาคตภาพ(Scenario Write-up)

จากการที่ได้รู้ความหมายของเทคนิคอีดีเอฟอาร์(EDFR) เดลฟาย(Delphi) และอีเอฟอาร์ EFR รวมทั้งขั้นตอนของการวิจัยไปแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นขั้นตอนของการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์(EDFR)

สรุปขั้นตอนของการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์(EDFR) มีดังนี้

1. กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นนี้นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะถ้าได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่แท้จริงจะยิ่งทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ส่วนการเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ยิ่งมีความจำเป็น เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยในลักษณะนี้ หรืออาจไม่มีเวลาให้กับผู้วิจัยได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยต้องทำการติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงขอความร่วมมือ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็ต้องหาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ ค่อยไป ถ้าให้ความร่วมมือก็ขอวัน เวลาสำหรับการสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวนอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าจะได้รับความร่วมมืออย่างดีแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาเตรียมตัวเก็บข้อมูล จัดระบบความคิดล่วงหน้า ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

2. การสัมภาษณ์แบบอีดีเอฟอาร์ ในรอบที่หนึ่ง การสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นขั้นตอนคล้ายกับอีเอฟอาร์ แต่ อีดีเอฟอาร์ มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือผู้วิจัยสามารถเลือกวิธีการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คืออาจยืดรูปแบบของอีเอฟอาร์โดยเริ่มจากอนาคตภาพทางดี ทางร้ายและที่เป็นไปได้มากที่สุดตามลำดับหรืออาจเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็นโดยไม่คำนึงถึงว่าแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปในทางที่ดีหรือร้าย เพราะในการทำอีดีเอฟอาร์ ในรอบที่สองและรอบที่สาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจที่จะแยกศึกษาอนาคตภาพทั้ง 3 ภาพ ตามแบบของอีเอฟอาร์ ผู้วิจัยก็สามารถทำได้โดยการออกแบบสอบถาม ที่ช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้งสามอย่างเป็นระบบได้

3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการทำเทคนิคเดลฟาย

4. สร้างเครื่องมือ

5. ทำเดลฟาย(อีดีเอฟอาร์ รอบที่สอง,รอบที่สาม,...)

6. เขียนอนาคตภาพ

การพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างเอดีเอฟอาร์(EDFR) กับเทคนิคเดลฟาย(Delphi)

ประการแรก เอดีเอฟอาร์ ต่างจาก เดลฟาย ตรงที่ในรอบแรกของการวิจัยเอดีเอฟอาร์ ใช้การสัมภาษณ์แบบ อีเอฟอาร์ ซึ่งโดยวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวโน้มนั้นที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด และทุกแนวโน้มนั้นจะนำไปศึกษาต่อในรอบที่สอง รอบที่สาม การทำเช่นนี้เป็นการเคารพความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง

ประการที่สอง การวิจัยแบบเดลฟายตามรูปแบบเดิม มักเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิธีการนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดูถูก (Underestimate) ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญเพราะเป็นการจำกัดข้อมูลที่ควร ได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการกำหนดกรอบความคิดไว้แล้วโดยผู้ทำวิจัย ตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง แนวโน้มของเศรษฐกิจไทยในอีก 10 ปีข้างหน้า ผู้วิจัยอาจสร้างแบบสอบถามตามที่ผู้วิจัยคิดว่า สอดคล้องและสำคัญ การกระทำเช่นนี้อาจเป็นการพลาดโอกาสรับข้อมูลด้านอื่น ๆ จากผู้เชี่ยวชาญไปอย่างน่าเสียดาย ถึงแม้ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะเป็นแบบปลายเปิดก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญอาจไม่ตอบเนื่องจากต้องเสียเวลาเขียนหรืออาจถูกชักนำเนื่องจากแบบสอบถามในคำถาม ทำให้ลืมนประเด็นที่น่าสนใจไป แต่ถ้าหากมีการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยก็จะ ได้ประเด็นที่สอดคล้องมากที่สุด ซึ่งตอบสนองจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตได้ดีกว่า และทุกแนว โน้มนั้นยังได้รับการพิจารณาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกในเอดีเอฟอาร์ รอบที่ 2,3... ดังนั้นเทคนิคเอดีเอฟอาร์ จึงน่าเป็นวิธีวิจัยที่ได้แนวโน้มน้อย่างครอบคลุม เป็นระบบ และน่าเชื่อถือมากกว่าแบบเดลฟาย สมมุติฐานนี้ได้ผ่านการทดสอบแล้วจากการวิจัยนำร่อง(Pilot Study) ของผู้พัฒนาเทคนิคนี้

ข้อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างเอดีเอฟอาร์(EDFR) กับอีเอฟอาร์(EFR)

ประการแรก เอดีเอฟอาร์ ต่างจาก อีเอฟอาร์ ที่ระเบียบวิธีวิจัยกล่าวคืออีเอฟอาร์ ใช้การสัมภาษณ์รอบเดียว โดยเลือกเอาแนวโน้มนั้นที่มีฉันทามติระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ จุดอ่อนของวิธีนี้คือขาดระบบที่น่าเชื่อถือ ในการพิจารณาแนวโน้มนั้นที่ไม่มีฉันทามติและ โดยระเบียบวิธีเองอาจทำให้แนวโน้มนั้นสำคัญต้องขาดหายไปเพราะเป็นไปได้ว่ามีผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวที่พูดถึงแนวโน้มนั้นเหล่านั้นผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นก็อาจลืมหรือนึกไม่ถึง จึงไม่ได้พูดถึงแนวโน้มนั้นเหล่านั้นซึ่งอาจตกไปจากผลการวิจัย เนื่องจากไม่มีฉันทามติ ส่วนการวิจัยแบบเอดีเอฟอาร์จะนำผลแนวโน้มนั้นที่ได้ในการสัมภาษณ์ รอบแรก ย้อนกลับให้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนพิจารณาอีกในการทำเดลฟาย ทำให้ทุกแนวโน้มนั้นได้รับการพิจารณาอย่างเป็นระบบเท่าเทียมกันและ จะ ได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือมากกว่า อีเอฟอาร์

การประยุกต์เทคนิคอีดีเอฟอาร์(EDFR)

ถึงแม้ว่าเทคนิคอีดีเอฟอาร์ จะเป็นเทคนิคที่สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยอนาคตก็ตาม แต่เทคนิคการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์ รวมไปถึงเดลฟาย และอีเอฟอาร์ ก็สามารถนำไปใช้กับการวิจัยทำนองเดียวกันกับการวิจัยแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ เช่น การวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็น สำรวจปัญหา วิจัยเพื่อหารูปแบบ เพื่อกำหนดนโยบาย เพื่อกำหนดมาตรฐาน เพื่อหาวิธีแก้ปัญหา และเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ ไปใช้ในองค์กรต่าง ๆ มากมาย ทั้งเพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์และแก้ไขปัญหในปัจจุบัน ตลอดจนใช้วิเคราะห์อดีต เพราะเทคนิคการวิจัยอนาคตโดยเฉพาะเดลฟาย และอีดีเอฟอาร์นั้นจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นระบบ และน่าเชื่อถือมากขึ้น

สาระความรู้บางประการเกี่ยวกับเทคนิควิจัยแบบอีดีเอฟอาร์(EDFR)

จุมพล พลภักตร์ชิววัน (2530) ได้นำเสนอเทคนิคการวิจัยอีดีเอฟอาร์(EDFR) โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบผสมผสานของแบบเดลฟาย(Delphi) และเทคนิคอีเอฟอาร์(EFR) เข้าด้วยกันเพื่อการวางแผนในอนาคตและวิเคราะห์แก้ไขปัญหในปัจจุบัน ซึ่งพอสรุปเป็นหลักการได้ ดังนี้

1. การวิจัยอนาคต นักอนาคตนิยมมีความเชื่อว่าอนาคตเป็นเรื่องที่สามารถศึกษาได้ อย่างเป็นระบบ มีความเชื่อว่าความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของมนุษย์ และยังเชื่ออีกว่ามนุษย์สามารถกำหนดอนาคตได้

2. การวิจัยอนาคตนั้น จุดมุ่งหมายหลักไม่ใช่การทำนายที่ถูกต้อง แต่ต้องการสำรวจศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ ทั้งทางพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

3. คำขวัญของนักนิยมอนาคตก็คือ “อนาคต ก็คือ ปัจจุบัน” (The future is now) ฉะนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตนี้ สามารถกำหนดการวางแผน นโยบาย การตัดสินใจในอนาคตได้

4. เทคนิควิจัยแบบอีดีเอฟอาร์ และเดลฟาย ถือเป็นกระบวนการสื่อสารและวิธีการวิจัย(Research Methodology and Communicating Process) ระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญส่วนมาก ไม่มีเวลาที่จะมาประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์กันได้โดยตรง เทคนิคทั้งสองจึงเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญระหว่างกัน โดยไม่ต้องมีการเผชิญหน้า

5. การแบ่งช่วงเวลาในการวิจัยอนาคตนั้น มีการแบ่งออกเป็นช่วงต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ในช่วงเวลา 5 ปี นักอนาคตนิยมถือว่าเป็นการทำนาย เป็นการวางแผนระยะกระชั้นชิด(Immediate Problem Solving, Immediate Forecasting, Immediate Planning)

5.2 ในช่วงเวลา 5-10 ปี ถือเป็นช่วงการวิจัยระยะสั้น(Short Range forecasting, Short Range Planning) เป็นการทำนายหรือวางแผนในระยะสั้น

5.3 ในช่วงเวลา 10-25 ปี เรียกว่าเป็นแบบระยะกลาง(Middle Range forecasting) นักอนาคตนิยมมักเลือกที่จะศึกษาอนาคตของสังคม หรือหน่วยงานในช่วงเวลานี้มากที่สุด เพราะเชื่อว่าเมื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาช่วงเวลานี้มาปฏิบัติ จะได้เห็นผลทันตา หมายถึงผู้ทำการศึกษามีชีวิตอยู่จนทันเห็นผลที่ทำการศึกษาไว้

5.4 มากกว่า 25 ปี ถือเป็นการวิจัยระยะยาว มีคนนิยมน้อยแต่ก็มีเหมือนกัน เช่น มีบางคนที่เขาทำนายอนาคตโลกในอีก 200 ปีข้างหน้า เป็นต้น

6. การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและเหตุใดจึงต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เนื่องมาจากว่า เหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมมักเป็นไปโดยรวดเร็ว กระทันหันและเรามักตามไม่ทัน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงได้หลายรูปแบบ ดังนั้นจึงต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ เพราะเชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญนั้น น่าจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มอง หรือคาดการณ์อนาคตได้ถูกต้องมากกว่าคนธรรมดา และการคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญนั้น น่าจะเชื่อถือได้มากกว่าการคาดการณ์ของคนทั่วไป ซึ่งอาจหมายรวมถึงผู้บริหารซึ่งเป็นกลุ่มที่รู้เรื่องดี เป็นผู้ที่มิอำนาจและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ดังนั้นกลุ่มคนกลุ่มเหล่านี้ก็คือผู้ที่ถูกเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยแบบ อีดีเอฟอาร์ นั่นเอง

7. เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยโดยทั่วไป จะใช้การสุ่มตัวอย่าง ประชากรตามกระบวนการทางสถิติ แต่ในการวิจัยอนาคตนั้นเน้นที่ตัวผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเป็นแบบเจาะจงเลือก มากกว่าใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง เพราะฉะนั้นจะเป็นแบบเจาะจง(Purposive) มากกว่าการสุ่มอย่างง่าย(Random Sampling) โดยผู้วิจัยต้องกำหนดอัตราส่วนของผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ และทำหน้าที่เป็นกลาง แต่มีข้อแนะนำเป็นการส่วนตัวว่า ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดนั้นควรมีนักวิชาการรวมอยู่ด้วย เนื่องจากนักวิชาการในเรื่องนั้นๆ มักมีความคิดอ่านอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดในหลายรูปแบบ และมีความทันสมัยในเนื้อหาทางวิชาการ และข้อมูลใหม่ ๆ

8. วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยอาจจะเจาะจงเลือกเลยว่าเป็นท่านใดบ้าง หรือถ้าอยากรู้ว่าในหน่วยงานนั้น มีท่านอื่นที่ชำนาญในเรื่องที่เราศึกษาอีกหรือไม่อาจใช้วิธีการของ Snow Ball หรือวิธี โยนลูก โดยการขอให้ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยเลือกบอกชื่อท่านอื่นๆ ที่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ให้ผู้วิจัยทราบ เช่น บอกมาอีก 3 ชื่อ แล้วผู้วิจัยก็ไปหาสามท่านนั้น และก็ให้ท่านบอกชื่อ

ท่านอื่นมาอีก 3 ชื่อ ทำดังนี้ไปเรื่อย ๆ จนได้จำนวนผู้เชี่ยวชาญครบตามที่ผู้วิจัยต้องการ วิธีการนี้ช่วยลดความลำเอียงในการเลือกผู้เชี่ยวชาญลงได้

มีนักวิจัยชื่อ นายแมคมินแลนค์ ได้ทำการศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย และค้นพบว่าถ้าใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนขึ้นไปจะมีค่าความคลาดเคลื่อนลดน้อยลงแต่นี้ก็ไม่ใช่ว่าเกณฑ์มาตรฐาน เพราะแมคมินแลนค์ทำการวิจัยเฉพาะเรื่อง ความซับซ้อนอาจแตกต่างจากเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษา แต่ก็พอที่จะใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงได้ และ โดยปกติในการวิจัยอนาคตนี้จะใช้ประมาณ 20-30 คน แต่บางการวิจัยอาจมีน้อยกว่า 17 คนก็ได้เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่น้อยมาก เช่น ถ้าทำการศึกษาเรื่องฟิสิกส์นิวเคลีย ในประเทศไทยมีผู้เชี่ยวชาญด้านนี้เพียง 5 คนเท่านั้น จำนวนประชากรไม่เป็นไปตามเกณฑ์ 17 คนก็ไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกเพราะมีเท่านั้นเอง ดังนั้นเกณฑ์ของแมคมินแลนค์ไม่ใช่ว่าเกณฑ์มาตรฐานแต่อยู่ที่ความเหมาะสมกับเรื่องที่กำลังศึกษาวิจัยด้วย

9. จำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยแต่ละรอบต้องเท่ากันหรือไม่ ในการวิจัยอนาคตทั่วไป เพื่อความสะดวกในการคำนวณแล้ว ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบควรเท่ากัน แต่สำหรับเทคนิค อีทีเอฟอาร์ แล้วไม่จำเป็นต้องเท่ากันในทุกรอบ เพราะผู้เชี่ยวชาญส่วนมากมักเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงหรือเป็นบุคคลสำคัญ ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญอาจอยู่ไม่ครบเท่ากันในทุกรอบ อย่างไรก็ตาม อาจารย์ ดร. จุมพลแนะนำว่าในรอบแรกควรมีจำนวนมากไว้ก่อน รอบต่อไปถ้ามีน้อยลงก็ไม่เป็นไรแต่ก็อย่าให้ต่ำกว่า 17 คน และผู้เชี่ยวชาญอาจกลับมาในรอบที่ 3 อีกก็ได้ เพราะในรอบที่ 2 นั้นจะเป็นรอบที่ช่วยยืนยันผลที่เราได้ทำการศึกษาของผู้วิจัยเพิ่ม ฉะนั้นถ้ารอบที่ 3 ได้จำนวนมากขึ้น ก็ย่อมเป็นผลดี นักสถิติอาจประหลาดใจและอาจไม่ยอมรับวิธีการนี้แต่จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตนั้น มิได้อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้อง เพียงแต่ผู้วิจัยต้องการสำรวจทางเลือก แนวโน้มต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในอนาคตมากที่สุด เพื่อหาวิธีการสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ให้เกิด และเตรียมพร้อมเผชิญกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ถ้าหากเกิดขึ้นจริง

10. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment) คือการลงชื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ลงในงานวิจัย ซึ่งมักลงเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในหน้าแรก หรือในภาคผนวก โดยมีหลักอยู่ว่า การลงชื่อนั้นอย่าทำให้เกิดผลกระทบทางลบแก่ผู้เชี่ยวชาญ และควรเป็นผลในทางที่ดีเท่านั้น

11. การเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยควรทำการติดต่อเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้า โดยการอธิบายจุดประสงค์การวิจัย วิธีการวิจัยให้ทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีโอกาสเตรียมตัว เตรียมข้อมูล มีเวลาคิดก่อนล่วงหน้า ก่อนมีการสัมภาษณ์จริง

12. การสัมภาษณ์แบบ EDFR อาจเริ่มตามแบบของ EFR คือเริ่มจากถามความเป็นไปได้ทางบวก (Optimistic - Realistic Scenario) ความเป็นไปได้ทางลบ (Pessimistic - Realistic Scenario) และสุดท้ายคือภาพที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด (Most-probable Scenario) อาจใช้วิธีการโดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นออกมาทีละข้อทั้งหมด แล้วผู้วิจัยมาทำการแยกข้อมูลออกเป็น

ภาพทั้งสามในภายหลังก็ได้ และสามารถผนวกประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์คนแรกเพิ่มถามกับคนต่อ ๆ ไปได้ เพราะจุดมุ่งหมายก็คือ เพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ถ้าหากเนื้อหาที่ต้องสัมภาษณ์มีความยาวและนานมาก อาจแก้ด้วยการแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นช่วง ๆ หรืออาจสัมภาษณ์หลายวันก็ได้ และมีการส่งข้อมูลย้อนกลับในรอบที่ 2.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้ง

13. การเขียนแนวโน้มหรือความเป็นไปได้ในแบบสอบถามนั้น ควรยึดหลักว่าควรจะต้องกระชับรัด ชัดเจน เข้าใจง่าย และผู้ตอบเข้าใจความหมายของข้อคำถาม ตรงกับความประสงค์ของผู้ถาม

14. ในกรณีที่รอบที่สองมีประเด็นของแนวโน้มมาก (อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญไม่อยากจะตอบ) ผู้วิจัยอาจเลือกและตัดแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในระดับต่ำออกในรอบที่ 3 เพราะฉะนั้นจะเหลือเฉพาะแนวโน้มที่อยู่ในระดับมาก เช่น 3.5(ค่ามัธยฐานจากมาตราวัดแบบ 5 ระดับ) มาเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 3 ขอให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินความเป็นไปได้ เฉพาะแนวโน้มเหล่านั้นอีกหนึ่งรอบ เพื่อหาความสอดคล้องหรือยืนยันผลการคาดการณ์ของท่านผู้เชี่ยวชาญ จึงเป็นทางออกอีกทางหนึ่งในการวิจัยแบบอิตีเฟอรั

15. การรายงานผล ปกติจะยึดผลในรอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ แต่ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกแนวโน้มหรือประเด็นที่ได้จากรอบที่ 2 ผนวกเข้าไปและอภิปรายผลได้ โดยให้เน้นที่แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้มากก่อน แต่ก็อาจมีแนวโน้มที่น่าสนใจในรอบที่ 2 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และไม่ได้ทำการศึกษาในรอบที่ 3 ซึ่งลักษณะนี้เราสามารถดึงมาสรุปและอภิปรายผลได้ ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคคนั้นคือ การสำรวจแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยได้ก็คือ รูปแบบของแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยควรจัดทำให้มีความน่าสนใจ น่าจับต้อง น่าอ่าน น่าทำ เช่น การสลับสีของกระดาษ มีการขีดเส้นระหว่างข้อ การทำกรอบระหว่างหน้า สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้เชี่ยวชาญ

16. จำนวนรอบควรทำกี่รอบ จำนวนรอบ จำนวนคนนี้ให้ขึ้นกับจุดมุ่งหมาย เวลางบประมาณและกำลังคนของการวิจัย ส่วนที่จะหยุดที่รอบใดรอบหนึ่งนั้น การวิจัยอนาคค จะดูว่าคำตอบที่ได้ในรอบต่าง ๆ นั้นมีความเป็นเอกฉันท์ของคำตอบหรือมีฉันทามติ(Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา มากพอหรือยัง ถ้ามากพอการวิจัยก็อาจหยุดได้ในรอบที่ 2

การวิจัยที่ต้องกระทำ 2 หรือ 3 รอบนั้น ก็เพื่อดูว่าคำตอบมีความหนักแน่นพอหรือยัง ได้มีผลวิจัยพบว่า จำนวนรอบ 3 รอบเป็นจำนวนรอบที่พอดี มีความคลาดเคลื่อนน้อย ส่วนการทำมากกว่า 3 รอบขึ้นไปนั้นความแตกต่างของผลที่ได้คือ ไม่มีนัยสำคัญ ฉะนั้นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงอยู่ที่ว่า ผู้วิจัยค้นพบฉันทามติ(Consensus) แล้วหรือยัง

การเขียนรายงานการวิจัยอนาคคแบบอีดีเอฟอาร์(EDFR)

การเขียนรายงานนี้ขึ้นกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยเป็นหลัก ในกรณีที่แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยอาจกำหนดค่ามัธยฐาน(Median) ระดับมากที่สุดคือ 3.5 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการนำแนวโน้มรายงาน แล้วพิจารณาความสอดคล้องของค่าตอบ โดยใช้การหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Range = $Q_3 - Q_1$) ที่มีค่าไม่เกิน 1.5

อีกรูปแบบหนึ่งคือ รายงานแนวโน้มความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ระดับหนึ่ง เช่น ระดับมาก หรือมากที่สุด รายงานรวมกันไปด้วย โดยมีการวงเล็บกำกับไว้ว่า แนวโน้มใดที่ผู้เชี่ยวชาญก็เปอร์เซ็นต์เห็นว่าพึงประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญก็เปอร์เซ็นต์เห็นว่าไม่พึงประสงค์

ส่วนภาษาที่ใช้ในการเขียนรายงานการวิจัย ควรมีลักษณะเป็นทางการ นอกจากนี้ในกรณีที่มีการใช้ผู้สัมภาษณ์เป็นทีม 2-3 คนในการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ผู้ที่จะไปสัมภาษณ์ต้องได้รับการฝึกฝนเทคนิคการสัมภาษณ์แบบอีดีเอฟอาร์ เสียก่อน โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้ เพื่อให้มีรูปแบบเดียวกันคือย้มาถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยย้มาถึง ความคิดรวบยอดพื้นฐาน(Basic Concept) ส่วนขั้นตอนระเบียบวิธีการสัมภาษณ์จะต้องมีเทคนิคสรุปสะสม(Cumulative summarization technique) ซึ่งจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง

ความตรงกับความเที่ยง(Validity and Reliability)

จากเอกสารประกอบการบรรยาย จุมพล พูนภัทรชีวิน(2530) ได้อธิบายเรื่องของความตรงกับความเที่ยงในเทคนิคการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์ พอสรุปได้ดังนี้

การวิจัยแบบ EDFR นั้นมิได้มีจุดมุ่งหมายที่การทำนายที่ถูกต้อง แต่เน้นที่การสำรวจแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ดังนั้นจุดมุ่งหมาย(Assumption) จึงต่างกับการวิจัยอนาคคแบบทั่ว ๆ ไปในเกือบทุกประเด็น

การวิจัยในทางสถิติทั่วไปค่าความตรงและความเที่ยงมักจะมีค่าคงที่ แต่ในการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์ นี้ข้อคำถามมีการเปลี่ยนแปลง และผู้เชี่ยวชาญอาจเปลี่ยนความคิดเห็นได้ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ ดังนั้นคำตอบของผู้เชี่ยวชาญจะผนวกเข้ากับข้อมูลใหม่ที่ผู้วิจัยป้อนกลับในรูปของสถิติ ซึ่งก็คือผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ นั่นเองดังนั้นในการวิจัยแบบอีดีเอฟอาร์ หากต้องการวัดค่าความเที่ยงความตรงก็สามารถทำได้โดยข้อกระทงคำถามในรอบที่ 2 รอบที่ 3 ควรมีจำนวนข้อเท่ากัน แต่ปกคิแล้วผู้วิจัยใน

เทคนิคอิตีเอฟอาร์จะให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking) ของผู้เชี่ยวชาญมากกว่าค่าความเที่ยงความตรงของเครื่องมือวิจัย

ความจริงค่าความเที่ยงความตรงในการวิจัยแบบ EDFR นี้ถูกสร้างขึ้นแล้วในกระบวนการของการวิจัย เช่น ในรอบของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยต้องทำการสรุปข้อคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นเรื่องย่อยๆ ให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบ/หรือปรับปรุงคำตอบก่อนที่ผู้วิจัยจะสรุปความคิดเห็นในข้อคำถามนั้น และนอกจากนี้ยังให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบของคนประกอบการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ในการวิจัยรอบที่ 2 รอบที่ 3 อีกด้วย

รูปแบบต่าง ๆ ของเทคนิคแบบอิตีเอฟอาร์(EDFR)

จุมพล พูนภัทรชีวิน ได้กล่าวว่า รูปแบบต่าง ๆ ก็คือความแปรปรวน(Variation) ของอิตีเอฟอาร์ ซึ่งมีหลายรูปแบบ โดยยังคงอยู่บนพื้นฐานของการวิจัยอนาคต แต่รูปแบบแปรเปลี่ยนตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย งบประมาณ และระยะเวลาในการวิจัย

รูปแบบที่หนึ่ง เป็นการทำการวิจัยตามขั้นตอนปกติ คือการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 และใช้แบบสอบถามในรอบที่ 2 รอบที่ 3 โดยจุดมุ่งหมายของจำนวนรอบเพื่อ การกรองความคิดเห็น(Refine Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญจน ได้รับความสอดคล้องแล้วการวิจัยก็จะยุติลง

รูปแบบที่สอง เป็นเทคนิคการวิจัยแบบย่อ(Mimi EDFR) ซึ่งยังคงตอบสนองปรัชญาของการวิจัยอนาคตอยู่โดยใช้การสัมภาษณ์แบบอิตีเอฟอาร์ รวมกับการส่งแบบสอบถามอีกหนึ่งรอบ วิธีการนี้ใช้กับการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง และจะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับทางสถิติ(Statistical Feedback) ในรอบที่ 2 อย่างน้อยที่สุดต้องเป็นค่าความถี่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญส่งให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบซึ่งเป็นลักษณะของเดลฟาย จากนั้นก็วิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัย

รูปแบบที่สาม คือ อิตีเอฟอาร์ เต็มรูปแบบเหมือนแบบที่ 1 แต่ในรอบที่ 3 นั้นจะมีการตัดแบบสอบถามให้สั้นลง ในกรณีที่การวิจัยรอบที่ผ่านมาได้รายละเอียดข้อมูลเป็นจำนวนมากทั้งจากการสัมภาษณ์ในรอบแรกและการใช้แบบสอบถามในรอบที่ 2 เมื่อถึงรอบที่ 3 ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้แบบสอบถามที่ยาวมาก ดังนั้นในรูปแบบที่สามนี้ จึงมีการตัดข้อคำถามที่มีระดับความเป็นไปได้ต่ำออก เพื่อลดความยาวของแบบสอบถาม

งานวิจัยภายในประเทศ

สุวรรณ แสงถอ(2527) ได้ทำการวิจัยผลของกิจกรรมค่ายพักแรมต่อชาวค่ายทางด้านบุคลิกภาพการแสดงตัว - เก็บตัวโดยใช้ค่ายพักแรมของสมาคม วาย เอ็ม ซี เอ กรุงเทพฯ ซึ่งจัดในช่วงปิดภาคเรียน ให้กับเยาวชนชาวค่าย ชั้น ม.1 - ม.6 จำนวน 186 คน การวัดบุคลิกภาพ การแสดงตัว - เก็บตัว ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ M.P.I.(The Maudsley Personality Inventory) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มชาวค่ายที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ค่ามัชฌิมเลขคณิต และคะแนนบุคลิกภาพหลังเข้าค่ายสูงกว่าก่อนเข้าค่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงว่ากิจกรรมเข้าค่ายมีส่วนช่วยให้ชาวค่ายที่มีลักษณะเก็บตัวได้รับการกระตุ้นและผลักดันให้มีความกล้า มีความเชื่อมั่นและแสดงออกมากขึ้น ส่วนชาวค่ายที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนบุคลิกภาพหลังเข้าค่ายน้อยกว่าก่อนเข้าค่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะชาวค่ายที่มีลักษณะแสดงตัวมาก ก็จะได้รับภาระที่เนาะจากผู้นำกลุ่มให้เข้ามาถึงบทบาทรวมทั้งลดการแสดงออกลง อันเป็นการเปิดโอกาสให้กับสมาชิกในกลุ่มด้วย เพื่อที่กลุ่มจะพัฒนาไปในระดับเดียวกัน

สุรพล มั่นนักร(2527) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการจัดการค่ายพักแรม ในสถาบันผลิตครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดดำเนินการค่ายพักแรม โดยการสอบถามคณะกรรมการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษา จำนวน 206 คน ผลการศึกษา ปรากฏว่า

1. คณะกรรมการจัดการค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีวุฒิปริญญาตรีทางพลศึกษา มีประสบการณ์ในการจัดค่ายพักแรมน้อยกว่า 3 ปี และไม่เคยศึกษาอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดค่ายพักแรม
2. วัตถุประสงค์ในการจัดค่ายพักแรม เพื่อให้ชาวค่ายได้ฝึกปฏิบัติการเป็นผู้นำค่ายพักแรม และกิจกรรมนันทนาการ ฝึกหัดการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความระบอบประชาธิปไตย และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจทางด้านการจัดค่ายพักแรม
3. คณะกรรมการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษามีความเห็นว่าผู้นำค่ายพักแรมควรมีความรู้และทักษะในการจัดค่ายพักแรมและกิจกรรมนันทนาการ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และควรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
4. สมาชิกค่ายพักแรมต้องเป็นนิสิตนักศึกษา ชั้นปีสุดท้ายที่มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่มีการคัดเลือกสมาชิก เพราะสมาชิกทุกคนลงทะเบียนเรียน ในการจัดแต่ละครั้งมีสมาชิกมากกว่า 10 คน แบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม โดยแบ่งกลุ่มละ 9 - 11 คน

5. การจัดค่ายพักแรมส่วนใหญ่จัดตามชั้นคอน ยกเว้นการรับสมัครสมาชิก การคัดเลือกสมาชิก การขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการติดตามผลหลังจากการอยู่ค่ายพักแรม

6. โครงสร้างของค่ายพักแรมประกอบด้วย ผู้อำนวยการค่ายพักแรม เลขานุการ เหนรัญญิก ที่ปรึกษาด้านกิจกรรม ที่ปรึกษาด้านสุขภาพ ที่ปรึกษาด้านโภชนาการ ที่ปรึกษาด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ปรึกษาด้านความปลอดภัย ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม พิธีกรประจำวัน ซึ่งส่วนใหญ่อาจารย์เป็นผู้รับผิดชอบ

7. การคัดเลือกคณะกรรมการจัดค่ายพักแรม ใช้การแต่งตั้งตามความเหมาะสม การเตรียมการใช้การต้มมยา สำหรับเวลาที่จัด มักจัดในช่วงปิดเทอม โดยจัดนาน 4-7 วัน อุปกรณ์ที่ใช้เป็น 2 สถาบัน งบประมาณที่ใช้ในการจัดเป็นของสมาชิกและงบของสถาบัน การประชาสัมพันธ์ ใช้การจัดเอกสารแจก ส่วนการประเมินผล ใช้แบบสอบถามและการสังเกต

8. กิจกรรมที่จัดในการอยู่ค่ายพักแรม เน้นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์การเล่นรอบกองไฟ และกิจกรรมด้านสุขปฏิบัติ

9. ความคิดเห็นของคณะกรรมการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษา เกี่ยวกับการปัญหาในการจัดค่ายพักแรม พบว่ามีปัญหารุนแรงด้านบุคลากร คือบุคลากรไม่มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ และมีหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการจัดค่ายพักแรม

ทบวงวิทยาลัย (2531) ได้มีการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2530 พบว่ามีโครงการจัดค่ายพักแรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาชนบทของมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากทบวงมหาวิทยาลัยมีจำนวน 281 โครงการ จำนวนนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ประมาณ 24,310 คน จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาที่เข้าร่วมโครงการประมาณ 1,237 คนและได้รับงบประมาณด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนาชนบท จำนวน 8,519,355.05 บาท สำหรับลักษณะงานที่นิสิต นักศึกษาออกไปปฏิบัติงานด้านบำเพ็ญประโยชน์ หรืออาสาพัฒนาชนบท แบ่งออกเป็น 6 ลักษณะงาน สรุปได้ดังนี้

1. งานพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เป็นโครงการจัดทำอุปกรณ์และสื่อการเรียน การสอนมากที่สุด รองลงมาคือ สอนหนังสือเด็กชาวเขาและเด็กนักเรียน สร้างค่อเค็มห้องสมุด และจัดทำชั้นวางหนังสือ สร้างและปรับปรุงสนามเด็กเล่นพร้อมอุปกรณ์ สร้างอาคารเอนกประสงค์ และสร้างอาคารเรียนกิ่งถาวร

2. งานพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและพัฒนาชุมชน ส่วนมากเป็นโครงการสร้างและปรับปรุงถังเก็บน้ำฝน รongลงมาคือ พัฒนาและทำความสะอาดถนน หมู่บ้านและวัด สร้างห้องสมุด และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ซ่อมแซมอาคารเอนกประสงค์และสร้างสุขาในหมู่บ้าน

3. การพัฒนาด้านสาธารณสุข ส่วนมากเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านสาธารณสุข มูลฐาน บริการตรวจสุขภาพและรักษาพยาบาล ส่งเสริมความรู้ด้านทันตอนามัย ให้ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว และเผยแพร่เรื่องยา และอันตรายในการใช้ยา

4. งานพัฒนาด้านการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นการเผยแพร่และส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร รongลงมาคือ บริการฉีดวัคซีนแก่สัตว์เลี้ยง แนะนำสาริดการเพาะเห็ดฟาง แนะนำสาริดสร้างแปลงปลูกผักสวนครัว สาริดการผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์และวัชพืช

5. งานพัฒนาด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นเรื่องการปลูกต้นไม้ รongลงมาคือ เผยแพร่และแนะนำความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ปรับปรุงและทำความสะอาดศูนย์ศึกษารวมชาติ และสร้างสถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อน

6. งานพัฒนาด้านการคมนาคม ส่วนใหญ่สร้างปรับปรุงและซ่อมแซมถนนภายในหมู่บ้าน รongลงมาคือ ซุดยกร่องถนน สร้างถนนลูกรังผสมดินเหนียว

7. สำหรับและอุปสรรคนั้น มีหลายประการด้วยกันคือ ปัญหาของนิสิต นักศึกษา พบว่า สมาชิกบางส่วนยังขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน โครงการขาดประสิทธิภาพในด้านการดำเนินโครงการด้วย ขาดการแบ่งความรับผิดชอบ ขาดความเข้าใจในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ ขาดผู้มีความสามารถ วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณไม่เพียงพอ

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการทำงานของนักศึกษากับประชาชนในท้องถิ่นพบว่า การประชาสัมพันธ์ไม่ดีพอ ความแตกต่างระหว่างภาษา ความแตกต่างระหว่างความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ชาวบ้านให้ความร่วมมือน้อย เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ และคิดงานประเพณีท้องถิ่น

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2532) ได้ทำรายงานการวิจัยการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ค่ายพักแรมภายในประเทศไทย จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี อธิการวิทยาลัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนและสถานศึกษาทั่วประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญในด้านการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชนจำนวน 31 ท่าน กลุ่มผู้ทำงาน ระดับบริหาร ระดับรองอธิการฝ่ายกิจการนิสิตและนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยหรือเทียบเท่า ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการ โรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน

128 ท่าน กลุ่มผู้ทำงานระดับปฏิบัติการ และผู้ดำเนินการตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าแผนก และครู อาจารย์ที่รับผิดชอบด้านการจัดกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม จำนวน 92 ท่านและกลุ่มผู้รับบริการ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่เคยเข้ากิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม ที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่จัดค่ายพักแรม สำหรับเด็กและเยาวชนจำนวน 107 ท่าน และผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า

1. ค่ายพักแรมที่ประสบความสำเร็จ สถานที่จัดค่ายพักแรมส่วนใหญ่เป็นค่ายชั่วคราวมากที่สุด กลุ่มเป้าหมายของการจัดค่าย จัดเพื่อเด็กในโรงเรียน มีการเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าสมัครเป็นสมาชิกหรือเข้ารับบริการ สำหรับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นของหน่วยงานผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกิจกรรมโดยตลอด ส่วนวัตถุประสงค์ของการจัดค่ายพักแรมที่ประสบความสำเร็จ เน้นเรื่องการเรียนรู้จัดอยู่ร่วมกัน มีความสามัคคี มีความอดทนมากที่สุด ซึ่งก็เป็นหลักการที่สำคัญของการอยู่ค่ายพักแรม เพราะต้องการฝึกให้ผู้เข้ารับบริการสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ได้อย่างมีความสุข สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมกันทำกิจกรรมและงานต่าง ๆ ในด้านของเนื้อหาทางวิชาการ เน้นเนื้อหาตามทฤษฎีของลูกเสือและเนตรนารี รวมทั้งมีการจัดการประชุมพยาบาล และการบุกเบิก มีการผจญภัย เดินทางไกล การเข้าฐานต่าง ๆ รวมทั้งการมีกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้ผู้เข้ารับบริการค่ายพักแรมได้สนุกสนานและแสดงออกถึงความสามารถในด้านต่าง ๆ ส่วนในด้านขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนนั้น ส่วนมากมีการดำเนินงานประกอบด้วย การเขียนโครงการ ขออนุมัติโครงการ และตั้งกรรมการผู้รับผิดชอบ การเลือกค่ายทำตารางฝึกและมอบหมายงาน จัดประชุมกลุ่มวิทยากร ติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์สำรวจพื้นที่ และจัดเตรียมอุปกรณ์ ส่วนการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม ได้จัดกิจกรรมนันทนาการเสริมกับความรู้มากที่สุด เพราะกิจกรรมนันทนาการจะทำให้เด็กและเยาวชนสนใจและตั้งใจ เมื่อผนวกความรู้เข้าไปด้วย ก็จะทำให้การจัดกิจกรรมไม่เป็นที่น่าเบื่อหน่าย แคกลับจะทำให้เกิดความเพลิดเพลิน และได้รับความไปพร้อมกันด้วย

ในเรื่องของการติดตามผลและประเมินผลนั้น ส่วนมากใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งก็เป็นเทคนิควิธีที่ผู้ติดตามและประเมินสามารถในการติดตามและประเมินผลได้ทันที เพราะสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับบริการ ได้ โดยที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต ถือว่าเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง นอกจากนี้ก็ยังพบประโยชน์ที่สมาชิกชาวค่ายได้รับว่า ทำให้สมาชิกมีระเบียบวินัย อดทน เสียสละ ได้ประสบการณ์รู้จักช่วยเหลือตนเอง ได้พัฒนาด้านผู้นำ ผู้ตามที่ดี รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการอยู่ค่ายพักแรมทำให้สมาชิกได้รับประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสมาชิกด้วยกัน จุดเด่นของการอยู่ค่ายพักแรมก็คือ ทำให้เด็กและเยาวชนเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น สำหรับจุด

ค้อยของค่ายพักแรมก็คือ การขาดงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ รวมทั้งการขาดบุคลากรที่มีความชำนาญ

2. ประสพการณ์ที่ได้รับจากการอยู่ค่ายพักแรมจากการศึกษาครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่เคยผ่านการเข้าค่ายพักแรมนั้น ได้รับประสพการณ์และประโยชน์อย่างมากจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลการตัดสินใจ เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมพบว่า เด็กและเยาวชนต้องการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะเรื่องมากที่สุด รองลงมาคือการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ การจัดค่ายพักแรมมิได้มุ่งหวังในการฝึกทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพราะการเข้าค่ายพักแรมมิได้เป็นการกวดวิชา หากแต่เป็นการส่งเสริมและการฝึกทักษะในด้านการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม การรู้จักทำงานร่วมกับคนอื่น การปลูกฝังจิตลักษณะทางจิตวิทยามากกว่าการฝึกทักษะ ความชำนาญและความฉลาดด้านสติปัญญา จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการเข้าค่ายพักแรม เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีอุดมการณ์ร่วมกัน ในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พร้อมทั้งลบล้างความเข้าใจ และทัศนคติของผู้รับผิดชอบบางกลุ่มที่ยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดค่ายพักแรม

ในด้านของความประทับใจของเด็กและเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมพบว่า มีความประทับใจในกิจกรรมการผจญภัยและการเดินทางไกลมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่มีความท้าทายความสามารถมาก ทำให้รู้ถึงสภาพชีวิตที่มีความลำบาก ต้องมีความระมัดระวัง รวมทั้งมีความสนุกสนาน ประปนไปในตัวด้วย สิ่งที่ประทับใจรองลงมาคือ การได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เหตุผลเพราะว่าได้เห็นความสามัคคีในหมู่คณะ ความมีระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ของการเข้าค่ายพักแรมที่ต้องการให้สมาชิกชาวค่ายได้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ส่วนสิ่งที่ประทับใจมากที่สุดของเด็กและเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมคือการเห็นแก่ตัว การเอาใจเอาเปรียบและเอาตัวรอด เหตุผลที่ไม่ประทับใจเพราะว่า ทำให้กลุ่มแตก ความสามัคคี ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และชอบเอาเปรียบคนอื่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าค่ายพักแรม สำหรับประโยชน์ที่ผู้ผ่านการเข้าค่ายพักแรมได้นั้น พบว่าบุคคลเหล่านี้ได้รับประโยชน์ในด้านการพัฒนาและปรับปรุงตนเองในระดับมากที่สุด ในด้านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน รองลงมาคือได้รับประโยชน์ในเรื่องเป็นคนที่มีความอดทนและอดกลั้น รวมทั้งเป็นคนมีระเบียบ เข้าใจความต้องการของตนเองและผู้อื่น ส่วนประโยชน์ทางด้านสังคมและส่วนรวมได้รับในระดับมากที่สุดในด้านการรู้จัก การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น รองลงมาคือได้รับประโยชน์ในเรื่องการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม ตลอดจนการพัฒนาตนเองและสังคม ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ก็เป็นเครื่องยืนยันที่ชัดเจนว่า การจัดค่ายพักแรมโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายสำคัญ โดยเฉพาะการปลูกฝังจิตนิสัยของเด็กและเยาวชนให้รู้จักตนเองและสังคม เพื่อให้เขาสามารถดำรง

อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และมีบุคลิกภาพของความเป็นพลเมืองดีนั้น ได้ประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ศุภรัฐ ผ่องพันธุ์งาม(2538) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติและผลจากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อความ 155 ข้อความจากจำนวนข้อความทั้งสิ้น 168 ข้อ ในเรื่องของรูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยมีรูปแบบหลักซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการก่อนการจัดค่าย ขั้นตอนการวันเปิดค่าย ขั้นตอนการจัดการระหว่างดำเนินกิจกรรมค่าย ขั้นตอนการวันปิดค่าย ขั้นตอนประเมินผลการจัดค่าย และขั้นวิจัยและพัฒนาแบบค่าย และจากรูปแบบหลักได้แยกเป็นรูปแบบย่อยไว้แก่ รูปแบบการเตรียมการก่อนการจัดค่าย รูปแบบการหาความต้องการการจำเป็นในการจัดค่าย รูปแบบการเขียนโครงการค่าย รูปแบบการเตรียมการวันเปิดค่าย รูปแบบการจัดการระหว่างดำเนินกิจกรรมค่าย รูปแบบการเตรียมการวันปิดค่าย รูปแบบการประเมินผลค่าย และรูปแบบการวิจัยและพัฒนาค่าย

งานวิจัยในต่างประเทศ

คอเรน(Coren, 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการพัฒนาค้นค้นสังคม ร่างกาย และบุคลิกภาพระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย หลังจากการอยู่ค่ายพักกลางวัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง อายุระหว่าง 9 - 12 ปี จำนวน 118 คน ในรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพแคลิฟอร์เนีย และแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของสมาคมสุขศึกษา พลศึกษา และ สันทนาการของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงที่อยู่ค่ายพักแรม กับเด็กชายและเด็กหญิง ที่ไม่ได้ อยู่ค่ายในค้นค้นสังคมและสมรรถภาพทางกาย

กรอสแมน(Grossman, 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้อำนวยการค่ายพักแรมเกี่ยวกับ ปัญหาที่เกิดจากเด็กชนิดที่พอจะรับเป็นสมาชิกค่ายพักแรมฤดูร้อนได้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้อำนวยการค่ายพักแรม 174 แห่ง ซึ่งเป็นค่ายพักแรมแบบอิสระ 82 แห่ง ค่ายพักแรมแบบมีระบบ 92 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้อำนวยการค่ายจะยอมรับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ประเภทชอบเก็บตัวมากกว่า และไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างค่ายพักแรมอิสระ กับผู้อำนวยการค่ายพักแรมอย่างมีระบบในเรื่องนี้

2. พบว่าผู้อำนวยการค่ายมีความเชื่อว่า ค่ายพักแรมจะจัดและให้ประโยชน์กับเด็กที่มีความต้องการจะอยู่ค่ายพักแรม และเด็กเหล่านั้นจะต้องมีความประพฤติดี ไม่ขัดต่อระเบียบของค่าย

ครีเกอร์(Krieger, 1971) ได้ศึกษาพฤติกรรมชาวค่ายของเมืองเดนเวอร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นค่ายพักแรมประเภทดาว ใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ ตามโครงการใช้สิ่งแวดล้อมช่วยในการบำบัดพฤติกรรม เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแล้ว ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีการปรับปรุงตัวเอง ลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลงอย่างมีนัยสำคัญ

ครูเกอร์(Kruger, 1971) ได้ศึกษาโครงการค่ายพักแรมที่มีกิจกรรมเสริมประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่าน พบว่า นักเรียนชั้นประถม ระดับ 5 - 6 ทั้ง ชาย - หญิงจำนวน 48 คน ที่เข้าค่ายพักแรมค้างกล่าวนาน 4 สัปดาห์ มีความรู้ความเข้าใจในความหมาย ของคำได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้อยู่ค่ายพักแรม และพบอีกว่า กลุ่มนักเรียนที่ผ่านการใช้ชีวิตในค่ายพักแรมแล้วจะมีพฤติกรรมในโรงเรียนดีขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนด้วย

วีธเธอร์ลี(Weatherly, 1972) ได้ศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวของเยาวชนผลปรากฏว่าค่ายพักแรมมีบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเยาวชน ทั้งก่อนวัยรุ่นและวัยรุ่นได้ โดยทำให้เยาวชนมีความสามารถในการปรับตัวดีขึ้น

คูนส์(Coons, 1973) ได้ศึกษาค่ายพักแรมดาวในเมืองนิวยอร์กที่จัดขึ้นระยะ 12 วัน เพื่อจุดประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของชาวค่าย ทางด้าน อัตโนทัศน์ ทัศนคติต่อโรงเรียน และขบวนการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติในเชิงบวก ดีกว่ากลุ่มควบคุม สามารถช่วยให้เด็กชาย หญิง อายุ 10-13 ปี ที่ด้อยทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม เปลี่ยนแปลงทัศนคติไปสู่การให้ความร่วมมือร่วมใจ มีส่วนร่วมในกลุ่มมากขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งว่า กิจกรรมการจัดค่ายพักแรมนั้นมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างบุคลิกภาพที่พึงปรารถนาให้กับเด็กและเยาวชน แม้ว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นเพียงการสำรวจความคิดเห็นของผู้ผ่านการอยู่ค่ายพักแรม มิได้เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างแท้จริงก็ตาม

โรเซน(Rosen, 1974) ศึกษากิจกรรมค่ายระยะยาว 8 สัปดาห์ พบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาทางอารมณ์ และวัยรุ่นปกติ มีความสามารถทางสังคมและเปลี่ยนแปลงไปในทางมีความเชื่อในอำนาจตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

สคิปเปอร์(Skipper, 1974) ได้ศึกษาค่ายในเมืองคัลลิส เกี่ยวกับผลของกิจกรรมค่ายพักแรมที่จัดขึ้นเพื่อการนำบัณฑิตพันธุ์จิตใจของเด็กประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีปัญหาทางอารมณ์ พบว่า จากการเข้าค่ายพักแรม 26 วัน ช่วยให้ชาวค่ายดังกล่าวมีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ

ชิตวูด(Chitwood, 1977) ได้ศึกษา เปรียบเทียบความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ก่อน และหลังเข้าค่ายพักแรมอนุรักษ์ธรรมชาติ(Youth Conservation Camp) มีระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่า เมื่อเสร็จจากการร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมแล้ว ชาวค่ายมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญ

ไฮดะ(Hida, 1977) ได้ศึกษาการอยู่ค่ายพักแรมแบบถาวร เพียงระยะเวลา 5 วันของเด็กอนุบาลญี่ปุ่น อายุ 5 ปี 6 เดือน ถึงอายุ 6 ปี 3 เดือน พบว่า กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม แสดงลักษณะของการพึ่งตนเองมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่ายพักแรม กิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย การสร้างค่ายศึกษาสิ่งแวดล้อม ปีนเขา เล่นรอบกองไฟ ทำอาหาร และประเพณีของชาวค่าย และในปีเดียวกัน มัวร์(Moore, 1977) ได้ศึกษาค่ายพักแรมแบบถาวรของโรงเรียน ได้ผลสรุปว่าเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมใน โรงเรียน มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นในการอยู่ค่ายพักแรม

ไมเออร์(Myers, 1978) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของลักษณะผู้นำในด้านอัครมโนทัศน์ ผลกระทบระหว่างบุคคลและทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม ในค่ายพักแรมแบบถาวรทางตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกาถึง 122 ค่าย พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านอัครมโนทัศน์ และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่วนผลกระทบระหว่างบุคคล ไม่มีนัยสำคัญ

ปาปันโทน(Papantones, 1978) ได้ศึกษาพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของวัยรุ่นชายในรัฐแมริแลนด์ ในค่ายพักแรมแบบถาวร ระยะเวลาเพียง 5 วัน ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมการออกกำลังกาย และการเรียนรู้จากตนเอง พบว่า ลักษณะของกิจกรรมค่ายพักแรมดังกล่าว จะให้ประสบการณ์ และพัฒนาความเข้าใจในตนเองของชาวค่ายมากขึ้น

จอร์จ(Gorge, 1979) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองโดยกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม พบว่า กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมช่วยพัฒนาตนเองของชาวค่ายอย่างมีนัยสำคัญ และได้อภิปรายว่า ค่ายพักแรมที่จะช่วยพัฒนาตนเองได้ จะต้องมีกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ฮันท์เลย์(Huntley, 1979) ได้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ และความสนใจของเด็กชาย-หญิง เกรด 6 จำนวน 94 คน ที่ร่วมโครงการศูนย์การเรียนกลางแจ้ง(Outdoor Education Center) ผลปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างนักเรียนที่เรียนในห้องเรียนและศูนย์การเรียนกลางแจ้ง มีผลไม่ค้อยกว่าการเรียนในห้องเรียน

คาร์เตอร์(Carter, 1980) ได้ศึกษากิจกรรมค่ายพักแรมที่เรียกว่า เอกเครีค ไวลเดอเนสแคมป์(Eckerd Wilderness Camping)ในรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา พบว่า กิจกรรมค่ายพักแรมช่วยเด็กชายที่เป็นขูวอาชญากร มีผลการเรียนดีขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม 6 เดือน และสามารถปรับตัวในโรงเรียนดีขึ้น

มาร์ลัท(Marlatt, 1981) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติทางด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมค่ายกลางวัน ที่รัฐมิชิแกน โดยมีกิจกรรมประเภท เกม ศิลปปฏิบัติจากธรรมชาติ กีฬา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทัศนคติต่อการพัฒนาอันนิยมที่มีต่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และการสร้างค่ายพักแรมเป็นต้น พบว่า ช่วยให้เด็กอายุ 8 ขวบ มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น และในปีเดียวกัน เอ็ดวาร์ด(Edvard, 1981) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในตนเองของเด็กผู้หญิง อายุ 13-15 ปี ในการอยู่ค่ายพักแรม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ พบว่า ประสบการณ์ภายในค่ายพักแรม ช่วยให้นักเรียนดังกล่าวมีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

โกपालาน(Gopalan, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบองค์กรวิชาชีพของการจัดค่ายพักแรมใน ประเทศอินเดีย ได้พบว่า การจัดค่ายพักแรมที่จะประสบความสำเร็จได้จะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ โปรแกรมและหลักสูตร บุคคลที่มีส่วนในการสนับสนุน ได้แก่ ชาวค่าย ผู้ปกครอง และบุคลากรในสถาบัน กลุ่มผู้จัดการในการอยู่ค่ายพักแรมรวมทั้งความน่าเชื่อถือของผู้จัดค่ายนั้นงบประมาณการเงิน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น การมีเครือข่ายของกลุ่มค่ายพักแรม กลยุทธ์ในการทำให้ชาวค่ายพอใจจนสามารถนำไปเป็นกระบวนการที่เป็นวิชาชีพได้ และทุกอย่างที่กล่าวมาต้องพัฒนามาจากสภาพความเป็นจริงอย่างมีเงื่อนไขที่เป็นจริงและถูกต้อง